

2016

**GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET.
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2016 ROKU
WRAZ Z OPINIĄ NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA**

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

(w tysiącach PLN)

WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE.....	6
SKONSOLIDOWANY Rachunek zysków i strat	7
SKONSOLIDOWANE Sprawozdanie z całkowitych dochodów	8
SKONSOLIDOWANE Sprawozdanie z sytuacji finansowej	9
SKONSOLIDOWANE Sprawozdanie z sytuacji finansowej	10
SKONSOLIDOWANE sprawozdanie z przepływów pieniężnych	11
SKONSOLIDOWANE Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	13
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające	14
1. Informacje ogólne	14
2. Skład Grupy	14
3. Skład Zarządu jednostki dominującej	15
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	15
5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach.....	15
5.1. Profesjonalny osąd	15
5.2. Niepewność szacunków i założeń	15
6. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	16
6.1. Oświadczenie o zgodności	17
6.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych	17
7. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	17
8. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie.....	18
9. Zasady konsolidacji	20
9.1. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach	20
10. Istotne zasady rachunkowości	21
10.1. Wycena do wartości godziwej	21
10.2. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	22
10.3. Rzeczowe aktywa trwale.....	22
10.3.1. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży.....	23
10.4. Nieruchomości inwestycyjne	24
10.5. Wartości niematerialne	24
10.6. Leasing	25
10.7. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych.....	25
10.8. Koszty finansowania zewnętrznego	26
10.9. Aktywa finansowe.....	26
10.10. Utrata wartości aktywów finansowych	28
10.10.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu	28
10.10.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu	28
10.10.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	28
10.11. Wbudowane instrumenty pochodne	29
10.12. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia	29
10.13. Zapasy	29
10.14. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	30
10.15. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	30
10.16. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	30
10.17. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	30
10.18. Rezerwy	31
10.19. Świadczenia pracownicze	31
10.20. Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne	32

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

(w tysiącach PLN)

10.21. Przychody	32
10.21.1. Sprzedaż towarów i produktów	32
10.21.2. Świadczenie usług	32
10.21.3. Odsetki	32
10.21.4. Dywidendy	33
10.21.5. Przychody z tytułu wynajmu (leasingu operacyjnego)	33
10.21.6. Dotacje rządowe	33
10.22. Podatki	33
10.22.1. Podatek bieżący	33
10.22.2. Podatek odroczony	33
10.22.3. Podatek od towarów i usług	34
10.23. Zysk netto na akcję	34
11. Segmenty operacyjne	34
12. Przychody i koszty	38
12.1. Przychody ze sprzedaży	38
12.2. Pozostałe przychody operacyjne	39
12.3. Pozostałe koszty operacyjne	39
12.4. Przychody finansowe	40
12.5. Koszty finansowe	40
12.6. Koszty według rodzajów	40
12.7. Koszty amortyzacji, odpisów aktualizujących, różnic kursowych ujęte w zysku lub stracie	41
12.8. Koszty świadczeń pracowniczych	41
13. Składniki innych całkowitych dochodów	41
14. Podatek dochodowy	42
14.1. Obciążenie podatkowe	42
14.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	42
14.3. Odroczony podatek dochodowy	43
15. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	43
16. Zysk przypadający na jedną akcję	44
17. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	44
18. Rzeczowe aktywa trwałe	45
18.1. Leasing	48
19. Nieruchomości inwestycyjne	52
20. Wartości niematerialne	52
21. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach wycenianych metodą praw własności	53
22. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	53
22.1. Należności długoterminowe	54
22.2. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	55
23. Zapasy	56
24. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	56
24.1. Należności handlowe	56
24.2. Należności z tytułu kontraktów	58
24.3. Pozostałe należności	58
24.4. Struktura walutowa należności krótkoterminowych	58
25. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	58
26. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	59

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

(w tysiącach PLN)

27. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	59
28. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży.....	59
29. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe.....	60
29.1. Kapitał zakładowy.....	60
29.1.1. Prawa akcjonariuszy.....	60
29.1.2. Znaczący akcjonariusze.....	60
29.2. Kapitał zapasowy.....	61
29.3. Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ceny nominalnej.....	61
29.4. Niepodzielony zysk/(strata) oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy.....	61
30. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki.....	61
31. Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe z tytułu świadczeń pracowniczych.....	66
31.1. Zmian stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych z tytułu świadczeń pracowniczych.....	67
32. Pozostałe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne.....	68
32.1. Zmiany stanu pozostałych rezerw i rozliczeń międzyokresowych biernych.....	68
32.2. Rezerwa na naprawy gwarancyjne.....	68
32.3. Rezerwy na prowizje.....	68
33. Zobowiązania długoterminowe.....	68
34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe.....	69
34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, z tytułu kontraktów oraz pozostałe zobowiązania.....	69
34.2. Inne rozliczenia międzyokresowe.....	70
35. Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami wynikającymi ze sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami ze sprawozdania z przepływów pieniężnych.....	70
36. Nakłady inwestycyjne.....	71
37. Zobowiązania warunkowe.....	71
37.1. Sprawy sądowe.....	74
37.2. Rozliczenia podatkowe.....	74
38. Informacje o podmiotach powiązanych.....	74
38.1. Jednostka dominująca całej Grupy.....	75
38.2. Jednostka stowarzyszona.....	75
38.3. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi.....	75
38.4. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu i Rady Nadzorczej.....	75
38.5. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu.....	75
38.6. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy.....	76
38.6.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy.....	76
38.6.2. Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej.....	76
39. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.....	76
40. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym.....	77
40.1. Ryzyko stopy procentowej.....	77
40.2. Ryzyko walutowe.....	78
40.3. Ryzyko cen materiałów.....	78
40.4. Ryzyko kredytowe.....	78
40.5. Ryzyko związane z płynnością.....	79
41. Instrumenty finansowe.....	80
41.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych.....	80
41.2. Analiza wrażliwości.....	81

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

(w tysiącach PLN)

41.3. Ryzyko stopy procentowej.....	87
42. Zarządzanie kapitałem.....	87
43. Struktura zatrudnienia	88
44. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym.....	89

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

(w tysiącach PLN)

WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE

WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EURO	
	okres zakończony 31.12.2016	okres zakończony 31.12.2015	okres zakończony 31.12.2016	okres zakończony 31.12.2015
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	109 165	92 979	24 948	22 218
Zysk (strata) na działalności operacyjnej	6 904	5 760	1 578	1 376
Zysk przed opodatkowaniem	4 982	4 440	1 139	1 061
Zysk (strata) netto	3 966	3 750	906	896
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	10 661	7 176	2 436	1 715
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-7 843	-8 194	-1 792	-1 958
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-2 764	169	-632	40
Przepływy pieniężne netto razem	54	-849	12	-203
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EURO)	0,92	0,87	0,21	0,21
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	0,92	0,87	0,21	0,21
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Aktywa razem	201 287	176 894	45 499	41 510
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	106 175	84 213	24 000	19 761
Zobowiązania długoterminowe	29 431	33 615	6 653	7 888
Zobowiązania krótkoterminowe	76 744	50 598	17 347	11 873
Kapitał własny	95 112	92 681	21 499	21 749
Kapitał zakładowy	43 187	43 187	9 762	10 134
Liczba akcji (w szt.)	4 318 701	4 318 701	4 318 701	4 318 701
Rozwodniona liczba akcji (w szt.)	4 318 701	4 318 701	4 318 701	4 318 701
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EURO)	22,02	21,46	4,98	5,04
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)	22,02	21,46	4,98	5,04
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na 1 akcję (w zł/EUR) z zysku za rok poprzedni	0,30	0,10	0,07	0,02

W tabeli „Wybrane dane finansowe” zostały przyjęte następujące zasady przeliczenia wybranych danych finansowych na EUR.

1. Poszczególne pozycje aktywów i pasywów skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej zostały przeliczone wg średniego kursu ogłoszonego przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego na dzień bilansowy:

31.12.2016 r. 1 EUR = 4,4240 zł

31.12.2015 r. 1 EUR = 4,2615 zł

2. Poszczególne pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych zostały przeliczone według kursu EUR, stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu sprawozdawczego, odpowiednio za okres:

od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. 1 EUR = 4,3757 zł

od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r. 1 EUR = 4,1848 zł

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	Nota	rok zakończony 31 grudnia 2016	rok zakończony 31 grudnia 2015
A. Przychody ze sprzedaży	12.1	109 165	92 979
1. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług		107 253	92 112
2. Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		1 912	867
B. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	12.6	80 816	68 944
1. Koszt wytworzenia sprzedanych wyrobów i usług		79 192	68 359
2. Wartość sprzedanych towarów i materiałów		1 624	585
C. Zysk (strata) brutto na sprzedaży		28 349	24 035
1. Pozostałe przychody operacyjne	12.2	1 745	985
2. Koszty sprzedaży	12.6	4 453	2 290
3. Koszty ogólnego zarządu	12.6	18 458	16 373
4. Pozostałe koszty operacyjne	12.3	279	597
D. Zysk (strata) na działalności operacyjnej		6 904	5 760
1. Przychody finansowe	12.4	251	738
2. Koszty finansowe	12.5	2 173	1 968
3. Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych zgodnie z metodą praw własności		0	-90
E. Zysk (strata) przed opodatkowaniem		4 982	4 440
Podatek dochodowy	14	1 016	690
F. Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	16	3 966	3 750
G. Działalność zaniechana			0
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej			0
Zysk (strata) netto		3 966	3 750
Zysk przypadająca na:			
Akcjonariuszy jednostki dominującej		3 966	3 750
Udziały niekontrolujące		0	0
Zysk na jedną akcję:			
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	16	0,92	0,87
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	16	0,92	0,87

Podpisy Członków Zarządu

21.03.2017 r. E. Longin Wons Prezes Zarządu

21.03.2017 r. Maciej Michalik Wiceprezes Zarządu

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	Nota	rok zakończony 31.12.2016	rok zakończony 31.12.2015
A. Zysk (strata) netto		3 966	3 750
Inne całkowite dochody:			
Składniki które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:			
zyski (straty) aktuarialne		-211	-266
podatek odroczoney od zysków (strat) aktuarialnych		40	50
Suma		-171	-216
Składniki które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:			
różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą		0	15
B. Inne całkowite dochody netto	13	-171	-201
C. Całkowite dochody ogółem		3 795	3 549

Podpisy Członków Zarządu

21.03.2017 r. E. Longin Wons Prezes Zarządu

21.03.2017 r. Maciej Michalik Wiceprezes Zarządu

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ na dzień 31 grudnia 2016

	Nota	31.12.2016	31.12.2015
A k t y w a			
A. Aktywa trwałe		100 452	99 615
1. Rzeczowe aktywa trwałe	18	95 701	97 079
2. Wartości niematerialne	20	3 853	1 813
3. Nieruchomości inwestycyjne	19	126	132
4. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych/wspólnych przedsiębiorstwach wycenianych metodą praw własności.	21	0	0
5. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	22	326	326
6. Należności długoterminowe	22.1	413	236
7. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		0	0
8. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	22.2	33	29
B. Aktywa obrotowe		100 835	77 279
1. Zapasy	23	14 777	12 900
2. Należności handlowe	24.1	26 720	13 892
3. Należności z tytułu kontraktów	24.2	52 028	45 468
4. Pozostałe należności	24.3	5 131	2 989
5. Należności z tytułu podatku dochodowego		0	0
6. Pozostałe aktywa finansowe		0	0
7. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	26	331	221
8. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	27	1 848	1 809
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	28	0	0
A k t y w a r a z e m		201 287	176 894

Podpisy Członków Zarządu

21.03.2017 r. E. Longin Wons Prezes Zarządu

21.03.2017 r. Maciej Michalik Wiceprezes Zarządu

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

(w tysiącach PLN)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
na dzień 31 grudnia 2016

P a s y w a	Nota	31.12.2016	31.12.2015
A. Kapitał własny		95 112	92 681
1. Kapitał zakładowy	29.1	43 187	43 187
2. Kapitał zapasowy	29.2	36 679	35 046
3. Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	29.3	13 034	13 034
4. Zyski/straty aktuarialne		-1 183	-1 012
5. Zyski zatrzymane/ niepokryte straty		-536	-1 289
6. Zysk (strata) netto		3 966	3 750
7. Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		-35	-35
B. Zobowiązania długoterminowe		29 431	33 615
1. Kredyty i pożyczki	30	8 587	10 907
2. Zobowiązania finansowe		6 673	8 513
3. Inne zobowiązania długoterminowe	33	321	321
4. Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	14.3	4 154	4 248
5. Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe z tytułu świadczeń pracowniczych	31.1	8 198	8 076
6. Inne rozliczenia międzyokresowe	34.2	1 498	1 550
C. Zobowiązania krótkoterminowe		76 744	50 598
1. Kredyty i pożyczki	30	20 990	15 371
2. Zobowiązania finansowe		3 097	2 868
3. Zobowiązania handlowe	34.1	20 778	13 511
4. Zaliczki z tytułu kontraktów	34.1	18 037	8 242
5. Zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów	34.1	1 698	538
6. Zobowiązania pozostałe	34.1	6 638	6 576
7. Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		609	0
8. Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe z tytułu świadczeń pracowniczych	31.1	2 410	1 835
9. Pozostałe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	32.1	2 349	1 519
10. Inne rozliczenia międzyokresowe	34.2	138	138
P a s y w a r a z e m		201 287	176 894

Podpisy Członków Zarządu

21.03.2017 r. E. Longin Wons Prezes Zarządu
21.03.2017 r. Maciej Michalik Wiceprezes Zarządu

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	Nota	31.12.2016	31.12.2015
A. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II) - metoda pośrednia			
I. Zysk / Strata brutto		4 982	4 440
II. Korekty razem		5 679	2 736
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek wycenianych metodą praw własności		0	90
1. Amortyzacja		8 534	7 533
2. (Zyski) straty z tytułu różnic kursowych		86	-82
3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)		1 652	1 409
4. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej		-28	-123
5. Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych biernych	35	1 315	-381
6. Zwiększenie/zmniejszenie stanu zapasów	35	-2 022	-736
7. Zwiększenie/zmniejszenie stanu należności	35	-21 722	-3 889
8. Zwiększenie/zmniejszenie stanu zobowiązań (z wyjątkiem kredytów i pożyczek)	35	18 552	-2 007
9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych		-166	375
10. Podatek dochodowy zapłacony/zwrócony		-461	667
11. Pozostałe		-61	-120
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		10 661	7 176
B. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej			
I. Wpływy		1 003	3 431
1. Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		1 003	3 431
2. Odsetki i dywidendy			
II. Wydatki		8 846	11 625
1. Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		8 846	11 625
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-7 843	-8 194
C. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej			
I. Wpływy		4 910	6 217
1. Kredyty i pożyczki		4 910	6 217
II. Wydatki		7 674	6 048
1. Dywidendy wypłacone		1 296	432
2. Spłaty kredytów i pożyczek		1 610	393
3. Odsetki		1 652	1 409
4. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		3 116	3 784
5. Pozostałe wydatki		0	30

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

(w tysiącach PLN)

III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		-2 764	169
D. Przepływy pieniężne netto, razem		54	-849
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych		68	-874
- w tym zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych od walut obcych		-14	-25
F. Środki pieniężne na początek okresu	27	1 835	2 683
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/- D)	27	1 889	1 809

Podpisy Członków Zarządu

21.03.2017 r. E. Longin Wons Prezes Zarządu

21.03.2017 r. Maciej Michalik Wiceprezes Zarządu

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku	Kapitał zakładowy	Kapitały zapasowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Zyski/straty ak-tuarialne	Zyski zatrzy-mane/ niepo-kryte straty	Zysk/ (strata) netto	Różnice kur-sowe z przeli-czenia jed-nostki zagra-nicznej	Kapitał własny ogółem
Kapitał własny na dzień 1 stycznia 2016 r.	43 187	35 046	13 034	-1 012	2 461		-35	92 681
<i>Zysk (strata) netto za okres</i>						3 966		3 966
<i>Inne całkowite dochody za okres</i>				-171			0	-171
Calkowity dochód za okres				-171		3 966	0	3 795
podział zysku/ zasilenie funduszu socjalnego					-68			-68
podział zysku/ wypłata dywidendy					-1 296			-1 296
podział zysku/przeniesienie na kapitał zapasowy		1 633			-1 633			0
Kapitał własny na dzień 31 grudnia 2016 r.	43 187	36 679	13 034	-1 183	-536	3 966	-35	95 112
Kapitał własny na dzień 1 stycznia 2015 r.	43 187	33 967	13 034	-796	252		-50	89 594
<i>Zysk (strata) netto za okres</i>						3 750		3 750
<i>Inne całkowite dochody za okres</i>				-216			15	-201
Calkowity dochód za okres				-216		3 750	15	3 549
podział zysku/zasilenie funduszu socjalnego					-30			-30
podział zysku/wypłata dywidendy					-432			-432
pokrycie straty/przeniesienie z kapitału zapasowego								0
podział zysku/przeniesienie na kapitał zapasowy		1 079			-1 079			0
Kapitał własny na dzień 31 grudnia 2015 r.	43 187	35 046	13 034	-1 012	-1 289	3 750	-35	92 681

21.03.2017 r. E. Longin Wons Prezes Zarządu

21.03.2017 r. Maciej Michalik Wiceprezes Zarządu

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

Grupa Kapitałowa Fabryka Obrabiarek „RAFAMET” S.A. („Grupa”, „Grupa RAFAMET”) składa się ze spółki Fabryka Obrabiarek „RAFAMET” S.A. („jednostka dominująca”, „Spółka”, „RAFAMET S.A.”, „Emitent”) i jej spółek zależnych (patrz Nota 2). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku.

Jednostka dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS0000069588.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 271577318.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest:

- Produkcja obrabiarek i narzędzi mechanicznych
- Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji obrabiarek i narzędzi mechanicznych do obróbki metalu,
- Obróbka mechaniczna elementów metalowych,
- Produkcja i sprzedaż odlewów żeliwnych i modeli odlewniczych,
- Świadczenie usług przemysłowych.

Podmiotem bezpośrednio dominującym spółki Fabryka Obrabiarek „RAFAMET” S.A. jest Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Podmiotem dominującym całej Grupy jest Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.

2. Skład Grupy

W skład Grupy kapitałowej wchodzi Fabryka Obrabiarek „RAFAMET” S.A. oraz następujące spółki zależne:

<i>Jednostka</i>	<i>Siedziba</i>	<i>Podstawowy przedmiot działalności</i>	<i>Procentowy udział Grupy w kapitale</i>	
			<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
ODLEWNIA RAFA-MET sp. z o.o.	Kuźnia Raciborska, ul. Staszica 1	Produkcja i sprzedaż odlewów żeliwnych i modeli odlewniczych, usługi w zakresie obróbki	100%	100%
RAFAMET SERVICE & TRADE sp. z o. o.	Kuźnia Raciborska, ul. Staszica 1	Usługi przemysłowe, serwis pogwarancyjny, usługi projektowo-konstrukcyjne	100%	100%
PORĘBA 1798 Machine Tools sp. z o. o.	Kuźnia Raciborska, ul. Staszica 1	Sprzedaż obrabiarek	100%	

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Grupę w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek.

W dniu 7.03.2016 r. został podpisany Akt założycielski spółki PORĘBA 1798 Machine Tools - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. 100% udziałów w spółce zostało objętych w RAFAMET S.A. Przedmiotem działalności spółki będzie sprzedaż obrabiarek.

RAFAMET S.A. posiada 50% udziałów w firmie OOO „Stanrus-RAFAMET” z siedzibą w Moskwie. Spółka ta została powołana dla uczestnictwa w przetargach handlowych i pełni funkcje pośrednika handlowego na rynku m. in. rosyjskim. Inwestycja w spółce jest wyceniana metodą praw własności.

3. Skład Zarządu jednostki dominującej

W skład Zarządu jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2016 roku wchodził:

Prezes Zarządu	- Emanuel Longin Wons
Wiceprezes Zarządu	- Maciej Michalik

W ciągu okresu sprawozdawczego i do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład Zarządu jednostki dominującej nie zmienił się.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 21 marca 2017 roku.

5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

5.1. Profesjonalny osąd

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy wymaga od Zarządu jednostki dominującej osądów, szacunków oraz założeń, które mają wpływ na prezentowane przychody, koszty, aktywa i zobowiązania i powiązane z nimi noty oraz ujawnienia dotyczące zobowiązań warunkowych. Niepewność co do tych założeń i szacunków może spowodować istotne korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w przyszłości.

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

5.2. Niepewność szacunków i założeń

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym. Grupa przyjęła założenia i szacunki na temat przyszłości na podstawie wiedzy posiadanej podczas sporządzania sprawozdania finansowego. Występujące założenia i szacunki mogą ulec zmianie na skutek wydarzeń w przyszłości wynikających ze zmian rynkowych lub zmian nie będących pod kontrolą Grupy. Takie zmiany są odzwierciedlane w szacunkach lub założeniach w chwili wystąpienia.

Utrata wartości aktywów

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje przeglądu wartości netto składników majątku trwałego w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty ich wartości. Ocenie podlega również zasadność kontynuacji ustalonego okresu ekonomicznej użyteczności środków trwałych.

W przypadku, gdy stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależnymi od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów.

W przypadku wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, test na utratę wartości przeprowadzany jest corocznie, oraz dodatkowo, gdy występują przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości.

Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości księgowej netto składnika aktywów (lub grupy aktywów), wartość księgowa jest pomniejszana do wartości odzyskiwalnej. Strata z tytułu utraty wartości jest ujmowana jako koszt w okresie, w którym wystąpiła, za wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów ujmowany był w wartości przeszacowanej (wówczas utrata wartości traktowana jest jako obniżenie wcześniejszego przeszacowania).

Kwoty ujętych odpisów aktualizujących ulegają odwróceniu w przypadku ustąpienia przyczyn uzasadniających ich utworzenie. Wartość netto składnika aktywów (lub grupy aktywów) zwiększana jest do nowej wyszacowanej wartości odzyskiwalnej, nie wyższej jednak od wartości netto tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby utrata wartości nie została rozpoznana w poprzednich latach. Odwrócenie utraty wartości ujmowane jest w przychodach, o ile składnik aktywów nie podlegał wcześniej przeszacowaniu – w takim przypadku, odwrócenie utraty wartości odnoszone jest na kapitał z aktualizacji wyceny. Utworzone odpisy obciążają pozostałe koszty operacyjne, z kolei rozwiązanie odpisów zwiększa pozostałe przychody operacyjne.

Wycena rezerw i rozliczeń międzyokresowych biernych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 31.

Wycena rezerw na naprawy gwarancyjne, rozliczeń międzyokresowych biernych z tytułu premii oraz niewykorzystanych urlopów opiera się na szacunkach Zarządu. Kwoty utworzonych rezerw odzwierciedlają najbardziej właściwy szacunek wydatków pieniężnych niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku na dzień bilansowy.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Ujmowanie przychodów

Grupa stosuje metodę procentowego zaawansowania prac przy rozliczaniu kontraktów długoterminowych. Stosowanie tej metody wymaga od Grupy szacowania proporcji poniesionych kosztów do całości kosztów niezbędnych do wykonania kontraktu. Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje aktualizacji szacunków budżetowych całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu realizacji projektów. Przewidywana całkowita strata na kontrakcie ujmowana jest jako koszty okresu, w którym została rozpoznana, zgodnie z MSR 11.

Gdyby szacunek łącznych kosztów realizacji kontraktów wzrósł o 10%, w stosunku do oszacowania Grupy, kwota przychodu zostałaby zmniejszona o około 4.489 tys. zł.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków. W okresie sprawozdawczym Grupa nie dokonała zmian okresów ekonomicznej użyteczności środków trwałych.

6. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które są wyceniane według wartości godziwej.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach PLN.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości tj. nie krócej niż 12 miesięcy od dnia 31 grudnia 2016 roku. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

6.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania MSSF, MSSF różnią się od MSSF UE.

MSSF UE obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”).

Dwie spółki zależne prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określoną przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami („polskie standardy rachunkowości”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych tej jednostki wprowadzone w celu doprowadzenia jej sprawozdań finansowych do zgodności z MSSF.

6.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych

Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy zostały przedstawione w PLN, które są również walutą funkcjonalną jednostki dominującej. Dla każdej z jednostek zależnych ustalana jest waluta funkcjonalna i aktywa oraz zobowiązania danej jednostki są mierzone w tej walucie funkcjonalnej. Grupa stosuje metodę konsolidacji bezpośredniej i wybrała sposób rozliczania zysków lub strat z przeliczenia, który jest zgodny z tą metodą.

7. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku, z wyjątkiem zastosowania następujących zmian do standardów oraz nowych interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2016 roku.

Zmiany do standardów i interpretacje zastosowane po raz pierwszy w roku 2016

Następujące zmiany do istniejących standardów i interpretacja opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz zatwierdzone przez UE wchodzi w życie w roku 2016:

- **Zmiany do MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”** – Rozliczanie nabycia udziałów we wspólnych operacjach, zatwierdzone w UE w dniu 24 listopada 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień, zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwale” oraz MSR 41 „Rolnictwo”** – Rolnictwo: uprawy roślinne, zatwierdzone w UE w dniu 23 listopada 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwale” oraz MSR 38 „Aktywa niematerialne”** – Wyjaśnienia na temat akceptowalnych metod amortyzacyjnych, zatwierdzone w UE w dniu 2 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** – Programy określonych świadczeń: składki pracownicze, zatwierdzone w UE w dniu 17 grudnia 2014 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”** – Metoda praw własności w jednostkowych sprawozdaniach finansowych, zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2010-2012)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 2, MSSF 3, MSSF 8, MSSF 13, MSR 16,

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

MSR 24 oraz MSR 38) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa, zatwierdzone w UE w dniu 17 grudnia 2014 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub po tej dacie),

- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2012-2014)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 5, MSSF 7, MSR 19 oraz MSR 34) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa, zatwierdzone w UE w dniu 15 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 lub po tej dacie).

- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Jednostki inwestycyjne: zastosowanie zwolnienia z konsolidacji (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie).

Zastosowanie tych zmian nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Grupy.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

8. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów i zmian do standardów, które według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania:

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (proces zatwierdzania przez UE został wstrzymany),

- **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” oraz Zmiany do MSSF 15:** data wejścia w życie MSSF 15 (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),

- **MSSF 16 „Leasing”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),

- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem (proces zatwierdzania przez UE został bezterminowo wstrzymany),

- **Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”** – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),

- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** – Rozpoznanie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),

- **Wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie)

- **Zmiany w MSSF 2 „Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji”** – Zmiany w MSSF 2 zostały opublikowane w dniu 20 czerwca 2016 roku i mają one zastosowanie do okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem zmian w standardzie było doprecyzowanie sposobu ujmowania niektórych rodzajów transakcji płatności na bazie akcji.

- **Zmiany w MSSF 4: Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” w MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** opublikowane w dniu 12 września 2016 roku.

Mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później

• **Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (*Annual Improvements 2014-2016*)**

W dniu 8 grudnia 2016 roku w wyniku dokonanego przeglądu MSSF wprowadzono drobne poprawki do następujących 3 standardów:

- **MSSF 1 *Śródroczna sprawozdawczość finansowa***, w zakresie usunięcia kilku zwolnień przewidzianych w tym standardzie, które nie mają już zastosowania,

- **MSSF 12 *Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach***, w zakresie doprecyzowania wymogów odnośnie ujawnień informacji na temat udziałów niezależnie od tego czy są one traktowane jako przeznaczone do sprzedaży, przekazania w formie dywidendy i działalność zaniechana, czy też nie ,

- **MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach***, w zakresie momentu, w którym jednostki o charakterze inwestycyjnym (np. venture capital) mogą zdecydować o wyborze sposobu wyceny udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach w wartości godziwej, a nie metodą praw własności.

Mają one zastosowanie przeważnie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. (niektóre już dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 r.) lub później.

Jednocześnie nadal poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE. Według szacunków Spółki, zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte do stosowania na dzień bilansowy.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie jest możliwe wiarygodne oszacowanie wpływu zastosowania nowych interpretacji. Spółka rozpoczęła analizę skutków wdrożenia nowych standardów.

Spółka nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej

9. Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. oraz sprawozdania finansowe jednostek przez nią kontrolowanych(zależnych) sporządzone za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty. Sprawozdanie finansowe nowej spółki Poręba 1798 Machine Tools powstałej w 2016 roku obejmuje okres od 16.06.2016 do 31.12.2016 roku.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce, wtedy gdy:

- posiada władzę nad danym podmiotem,
- podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce,
- ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.

Spółka weryfikuje fakt sprawowania kontroli nad innymi jednostkami, jeżeli wystąpiła sytuacja wskazująca na zmianę jednego lub kilku z wyżej wymienionych warunków sprawowania kontroli.

W sytuacji, gdy spółka posiada mniej niż większość praw głosów w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu są wystarczające do jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, oznacza to, że sprawuje nad nią władzę. W momencie oceny, czy prawa głosu w danej jednostce są wystarczające dla zapewnienia władzy, Spółką analizuje wszystkie istotne okoliczności, w tym:

- wielkość posiadanego pakietu praw głosu w porównaniu do rozmiaru udziałów i stopnia rozproszenia praw głosu posiadanych przez innych udziałowców;
- potencjalne prawa głosu posiadane przez Spółkę, innych udziałowców lub inne strony;
- prawa wynikające z innych ustaleń umownych; a także
- dodatkowe okoliczności, które mogą dowodzić, że Spółka posiada lub nie posiada możliwości kierowania istotnymi działaniami momencie podejmowania decyzji, w tym schematy głosowania zaobserwowane na poprzednich zgromadzeniach udziałowców.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

9.1. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach

Jednostki stowarzyszone są to jednostki, na które jednostka dominująca bezpośrednio lub poprzez spółki zależne wywiera znaczący wpływ i które nie są ani jej jednostkami zależnymi, ani wspólnymi przedsięwzięciami.

Wspólne przedsięwzięcia to ustalenia umowne, na mocy których dwie lub więcej stron podejmuje działalność gospodarczą podlegającą współkontrolce.

Rok obrotowy jednostek stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięć i jednostki dominującej jest jednakowy. Spółki stowarzyszone i Wspólne przedsięwzięcia stosują zasady rachunkowości zawarte w lokalnych standardach rachunkowości. Przed obliczeniem udziału w aktywach netto jednostek stowarzyszonych i wspólnych

przedsięwzięć dokonuje się odpowiednich korekt w celu doprowadzenia danych finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF stosowanymi przez Grupę.

Inwestycje Grupy w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności. Zgodnie z metodą praw własności inwestycję w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu ujmuje się początkowo według kosztu, a następnie koryguje w celu uwzględnienia udziału Grupy w wyniku finansowym i innych całkowitych dochodach jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Jeżeli udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia przekracza wartość jej udziałów w tym podmiocie, Grupa zaprzestaje ujmowania swojego udziału w dalszych stratach. Dodatkowe straty ujmuje się wyłącznie w zakresie odpowiadającym prawnym lub zwyczajowym zobowiązaniom przyjętym przez Grupę lub płatnościom wykonanym w imieniu jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia.

Inwestycję w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu ujmuje się metodą praw własności od dnia, w którym dany podmiot uzyskał status wspólnego przedsięwzięcia lub jednostki stowarzyszonej. W dniu dokonania inwestycji w jednostkę stowarzyszoną lub we wspólne przedsięwzięcie kwotę, o jaką koszty inwestycji przekraczają wartość udziału Grupy w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań tego podmiotu, ujmuje się jako wartość firmy i włącza w wartość bilansową tej inwestycji. Kwotę, o jaką udział Grupy w wartości godziwej netto w możliwych do zidentyfikowania aktywach i zobowiązaniach przekracza koszty inwestycji, ujmuje się bezpośrednio w wyniku finansowym w okresie, w którym dokonano tej inwestycji.

Przy ocenie konieczności ujęcia utraty wartości inwestycji Grupy w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu stosuje się wymogi MSR 39. W razie potrzeby całość kwoty bilansowej inwestycji testuje się na utratę wartości zgodnie z MSR 36 „Utrata wartości aktywów” jako pojedynczy składnik aktywów, porównując jego wartość odzyskiwalną z wartością bilansową. Ujęta utrata wartości stanowi część wartości bilansowej inwestycji. Odwrócenie tej utraty wartości ujmuje się zgodnie z MSR 36 w stopniu odpowiadającym późniejszemu zwiększeniu wartości odzyskiwalnej inwestycji.

Grupa przestaje stosować metodę praw własności w dniu, kiedy dana inwestycja przestaje być jej jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz w sytuacji, gdy zostaje sklasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży. Różnicę między wartością bilansową jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia na dzień zaprzestania stosowania metody praw własności a wartością godziwą zatrzymanych udziałów i wpływów ze zbycia części udziałów w tym podmiocie uwzględnia się przy obliczaniu zysku lub straty ze zbycia danej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia.

Jeżeli Grupa zmniejsza udział w jednostce stowarzyszonej lub we wspólnym przedsięwzięciu, ale nadal rozlicza go metodą praw własności, przenosi na wynik finansowy część zysku lub straty uprzednio ujmowaną w pozostałych całkowitych dochodach, odpowiadającą zmniejszeniu udziału, jeżeli ten zysk lub strata podlega reklasyfikacji na wynik finansowy w chwili zbycia związanych z nim aktywów lub zobowiązań.

10. Istotne zasady rachunkowości

10.1. Wycena do wartości godziwej

Grupa wycenia instrumenty finansowe takie jak instrumenty dostępne do sprzedaży oraz instrumenty pochodne w wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach zbycia składnika aktywów między uczestnikami rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych. Wycena wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się albo:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów bądź zobowiązania,
- w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

Zarówno główny, jak i najbardziej korzystny rynek muszą być dostępne dla Grupy.

Wartość godziwa składnika aktywów lub zobowiązania jest mierzona przy założeniu, że uczestnicy rynku przy ustalaniu ceny składnika aktywów lub zobowiązania działają w swoim najlepszym interesie gospodarczym.

Wycena wartości godziwej składnika aktywów niefinansowych uwzględnia zdolność uczestnika rynku do wytworzenia korzyści ekonomicznych poprzez jak największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów lub jego zbycie innemu uczestnikowi rynku, który zapewniłby jak największe i jak najlepsze wykorzystanie tego składnika aktywów.

Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych.

Wszystkie aktywa oraz zobowiązania, które są wyceniane do wartości godziwej lub ich wartość godziwa jest ujawniana w sprawozdaniu finansowym są klasyfikowane w hierarchii wartości godziwej w sposób opisany poniżej na podstawie najniższego poziomu danych wejściowych który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość:

- Poziom 1 – Notowane (nieskorygowane) ceny rynkowe na aktywnym rynku dla identycznych aktywów lub zobowiązań,
- Poziom 2 – Techniki wyceny, dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest bezpośrednio bądź pośrednio obserwowalny,
- Poziom 3 - Techniki wyceny, dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest nieobserwowalny.

Na każdą datę bilansową, w przypadku aktywów i zobowiązań występujących na poszczególne daty bilansowe w sprawozdaniu finansowym Grupa ocenia, czy miały miejsce transfery między poziomami hierarchii poprzez ponowną ocenę klasyfikacji do poszczególnych poziomów, kierując się istotnością danych wejściowych z najniższego poziomu, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość.

10.2. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na każdy dzień bilansowy :

- a) pozycje pieniężne w walucie obcej wykazywane są przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu zakupu dewiz banku prowadzącego rachunek podstawowy w przypadku należności lub kursu sprzedaży banku w przypadku zobowiązań,
- b) niepieniężne pozycje bilansowe ewidencjonowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej wykazywane są przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- c) niepieniężne pozycje bilansowe ewidencjonowane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej, wykazywane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w czasie ustalania wartości godziwej.

Różnice kursowe powstające z tytułu rozliczania pozycji pieniężnych lub z tytułu wykazywania pozycji pieniężnych w sprawozdaniu finansowym po kursach innych niż te, w których zostały po raz pierwszy ujęte w danym okresie, lub w których wykazywano je w poprzednich sprawozdaniach finansowych, ujmowane są jako przychód lub koszt w okresie, w którym powstają. W przychodach finansowych wykazywana jest nadwyżka zysków kursowych nad stratami kursowymi, a w kosztach finansowych nadwyżka strat kursowych nad zyskami kursowymi środków pieniężnych.

Zrealizowane oraz naliczone różnice kursowe od należności z tytułu dostaw i usług ujmowane są w przychodach ze sprzedaży a zrealizowane oraz naliczone różnice kursowe od zobowiązań z tytułu dostaw i usług w koszcie wytworzenia.

Jako kurs zamknięcia danej waluty stosowany dla celów wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych, Spółka przyjmuje kursy kupna i sprzedaży na dzień bilansowy stosowane i ogłoszone przez bank, z którego usług korzysta.

10.3. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/ kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają zysk lub stratę w momencie ich poniesienia.

Cena nabycia rzeczowych aktywów trwałych przekazanych przez klientów jest ustalana w wysokości ich wartości godziwej na dzień objęcia kontroli.

Na każdy kolejny dzień bilansowy rzeczowe aktywa trwałe wyceniane są według kosztu zakładanego, ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

<i>Typ</i>	<i>Okres</i>
Budynki i budowle	8-30 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	2-15 lat
Urządzenia biurowe	5 lat
Środki transportu	5 lat
Komputery	5 lat
Inwestycje w obcych środkach trwałych	5 lat

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie, i w razie konieczności – koryguje z efektem od stycznia następnego roku. Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w zysku lub stracie okresu, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

10.3.1. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe i ich grupy do sprzedaży uznaje się za przeznaczone do sprzedaży, w sytuacji gdy ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Ten warunek może być spełniony tylko, kiedy wystąpienie transakcji sprzedaży jest wysoce prawdopodobne, a składnik aktywów jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do sprzedaży zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu dokonania klasyfikacji. Aktywa trwałe sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

Jeśli Grupa chce dokonać transakcji zbycia, w wyniku której utraciłaby kontrolę nad swoją jednostką zależną, wszystkie aktywa i zobowiązania tej jednostki zależnej są klasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży niezależnie od tego, czy Grupa zachowa udziały niedające kontroli po tej transakcji.

Jeżeli Grupa jest zobowiązana do realizacji planu sprzedaży, polegającego na sprzedaży inwestycji we wspólne przedsięwzięcie lub jednostkę stowarzyszoną lub części takiej inwestycji, inwestycję lub jej część przeznaczoną do sprzedaży klasyfikuje się jako przeznaczoną do sprzedaży po spełnieniu w/w kryteriów, a Grupa zaprzestaje stosowania metody praw własności do rozliczania części inwestycji sklasyfikowanej jako przeznaczona do sprzedaży. Pozostała część inwestycji w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie, niesklasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży, nadal jest rozliczana metodą praw własności. Grupa zaprzestaje stosowania metody praw własności w chwili zbycia, jeżeli transakcja zbycia powoduje utratę znaczącego wpływu na jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie.

Po dokonaniu transakcji sprzedaży Grupa rozlicza zachowane udziały zgodnie z MSR 39, chyba że udziały te umożliwiają dalszą klasyfikację tego podmiotu jako jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia; w takim przypadku Grupa nadal stosuje metodę praw własności.

10.4. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne są ujmowane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcyjnych. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnych pomniejszana jest o umorzenie i odpisy z tytułu utraty wartości.

Nieruchomości inwestycyjne są usuwane z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w zysku lub stracie w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Przeniesienia aktywów do nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania potwierdzona przez zakończenie użytkowania składnika aktywów przez właściciela lub zawarcie umowy leasingu operacyjnego. Jeżeli składnik aktywów wykorzystywany przez właściciela - Grupę staje się nieruchomością inwestycyjną, Grupa stosuje zasady opisane w części *Rzeczowe aktywa trwałe* aż do dnia zmiany sposobu użytkowania tej nieruchomości.

10.5. Wartości niematerialne

Aktywa niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia aktywów niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, aktywa niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ustala, czy okres użytkowania aktywów niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Aktywa niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w zysku lub stracie w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów niematerialnych.

Aktywa niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane testowi na utratę wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od stycznia następnego roku.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są ujmowane w zysku lub stracie w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia/ kosztów wytworzenia pomniejszonych o umorzenie i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Skapitalizowane nakłady są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do aktywów niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

	Patenty i licencje	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie komputerowe	Dokumentacja	Znak towarowy
Okresy użytkowania	Dla patentów i licencji użytkowanych na podstawie umowy zawartej na czas określony, przyjmuje się ten okres uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	5 lat	4 lat	15 lat	15 lat
Wykorzystana metoda amortyzacji	Amortyzowane przez okres 5 lat.	5 lat metodą liniową	5 lat metodą liniową	15 lat metodą liniową	15 lat metodą liniową
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Wewnętrznie wytworzone	Nabyte	Nabyte	Nabyte
Test na utratę wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczny w przypadku składników nie oddanych jeszcze do użytkowania oraz w przypadku istnienia przesłanki wskazującej na utratę wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia aktywów niematerialnych z bilansu są kalkulowane jako różnica pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w zysku lub stracie w momencie ich usunięcia z bilansu.

10.6. Leasing

Spółki wchodzące w skład Grupy jako leasingobiorcy

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane w zysku lub stracie, chyba że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Zasady amortyzacji środków trwałych użytkowanych na mocy leasingu finansowego powinny być spójne z zasadami stosowanymi przy amortyzacji własnych aktywów Grupy podlegających amortyzacji. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu. Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty operacyjne w zysku lub stracie metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako koszt w okresie, w którym stają się należne.

10.7. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpi-

ła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które są w większości niezależne od generowanych przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania odzwierciedlającej bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmuje się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od momentu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po uwzględnieniu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

10.8. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia środków trwałych nieruchomości inwestycyjnych, aktywów niematerialnych. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, obciążenia finansowe z tytułu umów leasingu finansowego oraz różnice kursowe powstałe w związku z finansowaniem zewnętrznym do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu odsetek.

10.9. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Pożyczki i należności,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to notowane na aktywnym rynku aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

- a) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
- nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
 - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,
- b) został zgodnie z MSR 39 wyznaczony do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat jako przychody (korzystne zmiany netto wartości godziwej) lub koszty (niekorzystne zmiany netto wartości godziwej) finansowe. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy instrument był najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego byłoby zabronione. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu wyznaczone do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowo); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku żadne aktywa finansowe nie zostały wyznaczone do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości ujmuje się jako koszt finansowy.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią

W sytuacji, gdy Grupa:

- posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz
- zamierza rozliczyć się w kwocie netto albo jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie

składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto.

Porozumienie ramowe opisane w MSR 32.50 nie stanowi podstawy do kompensaty, jeżeli nie zostaną spełnione obydwie kryteria opisane powyżej.

10.10. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

10.10.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio/ poprzez zastosowanie konta odpisów aktualizujących. Kwotę straty ujmuje się w zysku lub stracie.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w zysku lub stracie w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

10.10.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

10.10.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w zysku lub stracie, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przekwalifikowana do zysku lub straty. Nie można ujmować w zysku lub stracie odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może

być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w zysku lub stracie, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w zysku lub stracie.

10.11. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany;
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego;
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są ujmowane w zysku lub stracie.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta umowy zasadniczej jest walutą zycząją dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.

Oceny, czy dany wbudowany instrument pochodny podlega wydzieleniu Grupa dokonuje na moment jego początkowego ujęcia. W przypadku instrumentów wbudowanych nabytych w transakcji połączenia jednostek Grupa nie dokonuje ponownej oceny wbudowanych instrumentów pochodnych na dzień połączenia są one oceniane na dzień pierwotnego ujęcia w jednostce nabytej.

10.12. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazują się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone do zysku lub straty netto roku obrotowego.

Wartość godziwa walutowych kontraktów *forward* jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (*forward*) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności.

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń zabezpieczenia wartości godziwej, przepływów środków pieniężnych ani zabezpieczenie udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym.

10.13. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/ kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Cena nabycia lub koszt wytworzenia każdego składnika zapasów uwzględnia wszystkie koszty zakupu, koszty przetworzenia oraz inne koszty poniesione w trakcie doprowadzania zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu – zarówno w odniesieniu do bieżącego, jak i poprzedniego roku – i są ustalane w następujący sposób:

Materiały	- w cenie nabycia ustalonej metodą „pierwsze weszło-pierwsze wyszło”;
Produkty gotowe i produkty w toku	- koszt bezpośrednich materiałów i robocizny oraz odpowiedni narzut pośrednich kosztów produkcji ustalony przy założeniu normalnego wykorzystania mocy produkcyjnych, z wyłączeniem kosztów finansowania zewnętrznego;
Towary	- w cenie nabycia ustalonej metodą „pierwsze weszło-pierwsze wyszło”.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywanej w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

10.14. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Pozostałe należności obejmują w szczególności zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów. Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu. Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych aktywów niefinansowych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w bilansie odrębną pozycję.

10.15. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Środki pieniężne wyrażone w walutach obcych na dzień bilansowy wycenia się po kursie kupna ustalonym dla danej waluty przez bank prowadzący rachunek bieżący Grupy.

Rozchód środków pieniężnych w walutach obcych odbywa się metodą FIFO.

Różnice kursowe powstałe w związku z wyceną na dzień bilansowy środków pieniężnych wyrażonych w walutach ujmuje się następująco:

- dodatnie różnice kursowe zalicza się do przychodów finansowych,
- ujemne różnice kursowe zalicza się do kosztów finansowych.

10.16. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku ze zobowiązaniem.

Przychody i koszty są ujmowane w zysku lub stracie z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

10.17. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2015 roku żadne zobowiązania finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w zysku lub stracie jako koszty lub przychody finansowe.

Inne zobowiązania finansowe, niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą z tytułu zamiany różnicę odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

10.18. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

10.19. Świadczenia pracownicze

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

Ponowna wycena zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczących programów określonych świadczeń obejmująca zyski i straty aktuarialne ujmowana jest w innych całkowitych dochodach i nie podlega późniejszej reklasyfikacji do zysku lub straty.

Grupa rozpoznaje następujące zmiany w zobowiązaniach netto z tytułu określonych świadczeń w ramach odpowiednio kosztu własnego sprzedaży, kosztów ogólnego zarządu oraz kosztów sprzedaży na które składają się:

- koszty zatrudnienia (w tym między innymi koszty bieżącego zatrudnienia, kosztów przeszłego zatrudnienia),
- odsetki netto od zobowiązania netto z tytułu określonych świadczeń.

Skutki obniżenia wieku emerytalnego w kalkulacji rezerw traktowane są jako element wyceny wpływający na rachunek zysków i strat.

10.20. Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne

Zgodnie z polską praktyką gospodarczą akcjonariusze/ udziałowcy jednostek mogą dokonać podziału zysku na cele pracownicze w formie zasilenia funduszu socjalnego oraz na inne fundusze specjalne.

10.21. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

Spółka stosuje zapisy MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” w odniesieniu do kontraktów handlowych związanych z podstawową działalnością operacyjną Spółki, których przedmiotem jest budowa obrabiarek zaawansowanych w wykonaniu w istotnym zakresie.

W przypadku, gdy wynik kontraktu może być wiarygodnie oszacowany, przychody i koszty są rozpoznawane w odniesieniu do stopnia zaawansowania realizacji kontraktu na dzień bilansowy. Stopień zaawansowania mierzony jest zwykle jako proporcja kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do całości szacowanych kosztów kontraktu według sporządzonych kalkulacji. W przypadku natomiast gdy stopień zaawansowania nie zakończonej usługi nie jest możliwy do ustalenia w sposób wiarygodny na dzień bilansowy, to przychód z wykonania usługi ustala się w wysokości poniesionych w danym okresie sprawozdawczym kosztów, nie wyższych od kosztów, których pokrycie przez zamawiającego w przyszłości jest prawdopodobne.

Koszty związane z kontraktem rozpoznawane są jako koszty okresu w jakim zostały poniesione.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, że koszty kontraktu przekroczą przychody, spodziewana strata na kontrakcie jest natychmiast rozpoznawana i ujmowana jako koszt.

Aktualizacji kosztów i przychodów na kontrakcie dokonuje się zawsze w przypadku istotnych zmian finansowych realizacji kontraktu, ale nie rzadziej niż raz na kwartał.

Przychód na koniec okresu sprawozdawczego ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania realizacji kontraktu, po odliczeniu przychodów które wpłynęły na wynik finansowy w poprzednich okresach sprawozdawczych.

Pravidłowość przyjętej metody ustalania stopnia zaawansowania wykonania usługi oraz przewidywanych całkowitych kosztów i przychodów z realizacji usługi jest weryfikowana przez Spółkę najpóźniej na dzień bilansowy. Ewentualne korekty wynikające z weryfikacji wpłyną na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym ich dokonano.

10.21.1. Sprzedaż towarów i produktów

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

10.21.2. Świadczenie usług

Przychody z tytułu świadczenia usług są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji.

Procentowy stan zaawansowania realizacji usługi ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

10.21.3. Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich naliczania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy pieniężne przez szacowany okres życia instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

10.21.4. Dywidendy

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

10.21.5. Przychody z tytułu wynajmu (leasingu operacyjnego)

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

10.21.6. Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, ujmowana w zysku lub stracie przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

10.22. Podatki

10.22.1. Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

10.22.2. Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na zysk lub stratę brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na zysk lub stratę brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczo-

nego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany poza zyskiem lub stratą; w innych całkowitych dochodach dotyczący pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

10.22.3. Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

10.23. Zysk netto na akcje

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

Nie występują rozważające potencjalne akcje zwykłe.

11. Segmenty operacyjne

Segment operacyjny działalności jest to dający się wyodrębnić obszar działalności gospodarczej Grupy zajmujący się produkcją wyrobów lub świadczeniem usług (segment branżowy) lub działający w określonym środowisku ekonomicznym (segment geograficzny), z działalnością którego jest związane ryzyko charakterystyczne dla danego obszaru działalności Grupy.

Podstawowy wzór podziału sprawozdawczości Grupy oparty jest na segmentach branżowych, a uzupełniający na segmentach geograficznych. Organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem odbywają się w podziale na segmenty, odpowiednio do rodzaju oferowanych wyrobów i usług. Każdy z segmentów stanowi strategiczną jednostkę, oferującą inne wyroby i obsługującą inne rynki.

Grupa prowadzi działalność w następujących segmentach:

- produkcja obrabiarek
- odlewów
- modeli
- części i zespoły do maszyn
- remonty
- pozostałe usługi

Segmenty produkcji obrabiarek, części i zespoły maszyn, remonty są przyporządkowane do spółki Fabryka Obrabiarek „Rafamet” S.A., natomiast segment odlewy oraz modele do spółki Odlewni „Rafamet” sp. z o.o. Segment pozostałe usługi jest przyporządkowany do spółek Fabryka Obrabiarek „Rafamet” S.A., Odlewnia „Rafamet” sp. z o.o. oraz „Rafamet-Service & Trade sp. z o. o.

Zarząd jednostki dominującej monitoruje oddzielnie wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności.

Uzupełniającym segmentem sprawozdawczym jest segment geograficzny określony na podstawie lokalizacji rynków zbytu. Wydzielono następujące segmenty:

- Rynek krajowy (Polska)
- Zagranica

Przychody segmentu

Przychody segmentu są przychodami osiąganymi bądź to ze sprzedaży zewnętrznym klientom, bądź z transakcji z innymi segmentami Grupy, które są wykazywane w rachunku zysków i strat Grupy i dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu wraz z odpowiednią częścią przychodów, którą w oparciu o racjonalne przesłanki można przypisać do tego segmentu. Do przychodów segmentu nie zalicza się:

- a) przychodów finansowych,
- b) pozostałych przychodów operacyjnych.

Koszty segmentu

Koszty segmentu są kosztami składającymi się z kosztów sprzedaży zewnętrznym klientom oraz kosztów transakcji realizowanych z innymi segmentami Grupy, które wynikają z działalności operacyjnej danego segmentu i dają się bezpośrednio przyporządkować do tego segmentu wraz z odpowiednią częścią kosztów, które w oparciu o racjonalne przesłanki można przypisać do danego segmentu. Do kosztów segmentu nie zalicza się:

- a) kosztów finansowych,
- b) pozostałych kosztów operacyjnych,
- c) obciążeń z tytułu podatku dochodowego,
- d) kosztów, które dotyczą poszczególnych spółek Grupy jako całości.

Jednakże niekiedy koszty występujące na poziomie Grupy ponoszone są na rzecz segmentu. Takie koszty stanowią koszty segmentu, jeżeli dotyczą działalności operacyjnej segmentu i można je w oparciu o racjonalne przesłanki bezpośrednio przyporządkować lub przypisać do segmentu.

Zysk segmentu to zysk wygenerowany przez poszczególne segmenty bez alokacji kosztów ogólnozakładowych, udziału w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych zgodnie z metodą praw własności, przychodów i kosztów finansowych oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych.

Grupa zazwyczaj rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – przy zastosowaniu bieżących cen rynkowych.

Żaden z segmentów operacyjnych Grupy nie został połączony z innym segmentem w celu stworzenia segmentów sprawozdawczych.

Zarząd monitoruje oddzielnie wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest zysk lub strata na działalności operacyjnej, które w pewnym zakresie, są mierzone inaczej niż zysk lub strata na działalności operacyjnej w sprawozdaniu finansowym. Finansowanie Grupy (łącznie z kosztami i przychodami finansowymi) oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Grupy i nie ma miejsca ich alokacja do segmentów.

Zarząd nie monitoruje aktywów i zobowiązań z poziomu poszczególnych segmentów sprawozdawczych.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

Informacje o poszczególnych segmentach branżowych wg stanu na 31.12.2016 r.

Rodzaj asortymentu		Obrabiarki	Odlewy	Modele	Remonty	Części zamienne	Pozostałe	Koszty nieprzypisane	Ogółem
Przychody ze sprzedaży	Sprzedaż na zewnątrz	66 733	28 555	728	3 320	1 939	7 890	0	109 165
	Sprzedaż pomiędzy segmentami		3 772	471			3 594		7 837
Koszty segmentu	Koszty sprzedaży zewnętrznej	52 383	22 926	1 361	2 062	1 180	5 357	0	85 269
	Koszty sprzedaży pomiędzy segmentami	733	3 051	347			3 626		7 757
Koszty nieprzypisane/ ogólne								18 458	18 458
Zysk/ (strata) segmentu		14 350	5 629	-633	1 258	759	2 533	-18 458	5 438
Pozostałe przychody operacyjne								1 745	1 745
Pozostałe koszty operacyjne								279	279
Przychody finansowe								251	251
Koszty finansowe								2 173	2 173
Udziały w zyskach/ stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych zgodnie z metoda praw własności								0	0
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem		14 350	5 629	-633	1 258	759	2 533	- 18 914	4 982
Podatek dochodowy								1 016	1 016
Zysk/ (strata) netto		14 350	5 629	-633	1 258	759	2 533	-19 930	3 966

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

Informacje o poszczególnych segmentach branżowych wg stanu na 31.12.2015 r.

Rodzaj asortymentu		Obrabiarki	Odlewy	Modele	Remonty	Części zamienne	Pozostałe	Koszty nie-przypisane	Ogółem
Przychody ze sprzedaży	Sprzedaż na zewnątrz	48 551	28 259	645	4 283	1 835	9 406	0	92 979
	Sprzedaż pomiędzy segmentami		5 705	285		96	2 426		8 512
Koszty segmentu	Koszty sprzedaży zewnętrznej	35 596	21 347	1 361	3 232	1 184	8 514	0	71 234
	Koszty sprzedaży pomiędzy segmentami		5 668	285		96	2 386		8 435
Koszty nieprzypisane/ ogólne								16 373	16 373
Zysk/ (strata) segmentu		12 955	6 912	-716	1 051	651	892	-16 373	5 372
Pozostałe przychody operacyjne								985	985
Pozostałe koszty operacyjne								597	597
Przychody finansowe								738	738
Koszty finansowe								1 968	1 968
Udziały w zyskach/ stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych zgodnie z metoda praw własności								-90	-90
Zysk przed opodatkowaniem		12 955	6 912	-716	1 051	651	892	-17 305	4 440
Podatek dochodowy								690	690
Zysk/ (strata) netto		12 955	6 912	-716	1 051	651	892	-17 995	3 750

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

Segmenty Geograficzne

Segmenty	01-12.2016		01-12.2015	
	Ogółem	Ze sprzedaży eksportowej	Ogółem	Ze sprzedaży eksportowej
Obrabiarki	66 733	66 729	48 551	46 778
Odlewy	28 555	24 029	28 259	23 426
Modele	728	631	645	401
Części i zespoły do maszyn	1 939	1 336	1 835	1 535
Remonty	3 320	670	4 283	-
Pozostałe	7 890	2 890	9 406	1 878
Ogółem	109 165	96 285	92 979	74 018

Przychody ze sprzedaży - szczegółowa struktura geograficzna

	01-12.2016		01-12.2015	
	w PLN	w %	w PLN	w %
Kraj	12 880	11,8%	18 961	20,4%
Eksport	96 285	88,2%	74 018	79,6%
Razem	109 165	100,0%	92 979	100,0%

W bieżącym oraz poprzednim roku obrotowym nie wystąpiły przychody związane z pojedynczym odbiorcą, które przekraczają 10% ogółu przychodów.

12. Przychody i koszty

12.1. Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży	01-12.2016	01-12.2015
Sprzedaż produktów i usług	107 253	92 112
Sprzedaż towarów i materiałów	1 912	867
w tym :		
- zrealizowane różnice kursowe od należności z tytułu dostaw	247	60
- różnice kursowe dotyczące wyceny należności z tytułu dostaw	(228)	80
SUMA przychodów ze sprzedaży	109 165	92 979

Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną

Jednostka dominująca stosuje zapisy MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” w odniesieniu do kontraktów handlowych związanych z budową obrabiarek. Przychody dotyczące tych kontraktów są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji. Poniższa tabela przedstawia skutki wyceny umów o usługę budowlaną, w tym przychody oraz koszty realizowanych umów za rok zakończony dnia 31.12.2016 r., jak również kwoty należne od klientów za zakontraktowane prace oraz kwoty należne klientom za zakontraktowane prace na dzień 31.12.2016 r.

Umowy o usługę budowlaną	01-12.2016 r.	01-12.2015 r.
Przychody z tytułu realizowanych kontraktów	68 943	48 551
Poniesione koszty z tytułu realizowanych kontraktów (tkw)	51 531	22 388
	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Należności z tytułu kontraktów na dzień bilansowy	52 028	45 468
Zaliczki otrzymane z tytułu kontraktu na dzień bilansowy	18 037	8 242
Zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów długoterminowych	1 698	537

12.2. Pozostałe przychody operacyjne

POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	01-12.2016	01-12.2015
Nadwyżka wartości odpisów aktualizujących należności rozwiązanych nad utworzonymi	182	542
Uzyskane kary, grzywny i odszkodowania	1 316	133
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	28	27
Zakończenie umowy leasingu	1	-
Umorzenie zobowiązań	35	142
Ujawnienie środków trwałych		121
Nadwyżki inwentaryzacyjne	40	
Dotacja rozliczana w czasie	137	15
Pozostałe przychody	6	5
RAZEM	1 745	985

12.3. Pozostałe koszty operacyjne

POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	01-12.2016	01-12.2015
Odpis aktualizujący wartość należności	24	-
Odpis aktualizujący wartość zapasów	51	
Darowizny	35	29
Koszty sądowe	9	45
Kary i odszkodowania	101	414
Szkody	31	
Pozostałe koszty	28	109
RAZEM	279	597

12.4. Przychody finansowe

PRZYCHODY FINANSOWE	01-12.2016	01-12.2015
Przychody z tytułu odsetek od kontrahentów	155	526
Przychody z tytułu odsetek od lokat bankowych	1	7
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych na środkach pieniężnych	10	63
Naliczone odsetki od należności		4
Wycena instrumentów finansowych - fx forward		86
Rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość należności	50	
Pozostałe	35	52
RAZEM	251	738

12.5. Koszty finansowe

KOSZTY FINANSOWE	01-12.2016	01-12.2015
Odsetki i prowizje od kredytów	1 158	1 127
Odsetki od zobowiązań handlowych i budżetowych	63	5
Część odsetkowa od leasingu	401	193
Odpisy aktualizujące naliczone odsetki	-	63
Wycena instrumentów finansowych - fx forward	-	-
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych na środkach pieniężnych	104	305
Koszty prowizji od otrzymanych gwarancji	374	269
Ujemne różnice kursowe od wyceny zobowiązań leasingowych	72	
Pozostałe	1	6
RAZEM	2 173	1 968

12.6. Koszty według rodzajów

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	01-12.2016	01-12.2015
Amortyzacja	8 534	7 533
Zużycie materiałów i energii	43 910	37 956
w tym :		
- zrealizowane różnice kursowe od zobowiązań z tytułu dostaw	50	29
- różnice kursowe dotyczące wyceny zobowiązań z tytułu dostaw	263	22
Usługi obce	13 130	8 835
Podatki i opłaty	1 846	1 716
Koszty świadczeń pracowniczych	35 450	32 970
Pozostałe koszty rodzajowe	3 000	2 822
Suma kosztów według rodzaju	105 870	91 832
Zmiana stanu zapasów i rozliczeń międzyokresowych (wzrost wielkość dodatnia, zmniejszenie wielkość ujemna)	619	-1 372
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby	3 148	6 182
Koszty sprzedaży	4 453	2 290
Koszty ogólnego zarządu	18 458	16 373
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	79 192	68 359
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	1 624	585
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów	80 816	68 944

12.7. Koszty amortyzacji, odpisów aktualizujących, różnic kursowych ujęte w zysku lub stracie

	<i>rok zakończony 31.12.2016</i>	<i>rok zakończony 31.12.2015</i>
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży:		
Amortyzacja środków trwałych	7 434	6 711
Amortyzacja wartości niematerialnych	503	238
	<u>7 937</u>	<u>6 949</u>
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		
Amortyzacja środków trwałych		
Amortyzacja wartości niematerialnych		
	<u> </u>	<u> </u>
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:		
Amortyzacja środków trwałych	328	288
Amortyzacja wartości niematerialnych	288	296
	<u>616</u>	<u>584</u>

12.8. Koszty świadczeń pracowniczych

	<i>rok zakończony 31.12.2016</i>	<i>rok zakończony 31.12.2015</i>
Wynagrodzenia	28 006	25 660
Koszty ubezpieczeń społecznych	5 479	5 606
Koszty świadczeń emerytalnych	339	194
Pozostałe koszty świadczeń pracowniczych	1 626	1 510
Koszty świadczeń pracowniczych ogółem, w tym:	35 450	32 970
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	25 259	23 593
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	10 191	9 377

13. Składniki innych całkowitych dochodów

Składniki innych całkowitych dochodów przedstawiają się następująco:

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
(Straty) aktuarialne dotyczące rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia brutto	(211)	(266)
Podatek dochodowy dotyczący strat aktuarialnych	40	50
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	0	15
	<u>(171)</u>	<u>(201)</u>

14. Podatek dochodowy

14.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku przedstawiają się następująco:

PODATEK DOCHODOWY	31.12.2016	31.12.2015
Bieżący podatek dochodowy:	1 070	62
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	1 070	62
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	-	-
Podatek odroczony:	(54)	627
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(54)	627
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	1 016	689
Podatek dochodowy odniesiony w pozostałe całkowite dochody	(40)	(50)
Podatek dotyczący zysków (strat) aktuarialnych	(40)	(50)

14.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od zysku/(straty) brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym licznym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku przedstawia się następująco:

	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Zysk /(strata) brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	4 982	4 440
Zysk /(strata) przed opodatkowaniem z działalności zaniechanej	0	0
Zysk /(strata) brutto przed opodatkowaniem	4 982	4 440
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	947	843
<u>Wykorzystanie strat podatkowych z tytułu których nie utworzono aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego</u>	0	-350
<u>Koszty trwale nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów (efekt podatkowy), w tym:</u>	153	219
- zapłacone kary/ koszty spraw sądowych	6	88
- amortyzacja dotowanych środków trwałych	-	26
- odsetki budżetowe	4	8
- koszty reprezentacji	29	18
- składki PFRON	16	9
- pozostałe	98	70
<u>Przychody trwale nie będące podstawą do opodatkowania</u>	-84	-23
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej (20%) (2015: 16%)	1 016	690
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w zysku lub stracie	1 016	690
Podatek dochodowy przypisany działalności zaniechanej	0	0

14.3. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

	Sprawozdanie z sytuacji finansowej	
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Rezerwa z tytułu podatku odroczonego</i>		
Różnica między wartością bilansową i środków trwałych	5 911	5 885
Wynik wyceny realizowanych kontraktów	2 378	2 467
Pozostałe	32	53
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	8 321	8 405
 <i>Aktywa z tytułu podatku odroczonego</i>		
Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe z tytułu świadczeń pracowniczych	2 440	2 105
Niewypłacone wynagrodzenia i składki ZUS	215	192
Odpisy aktualizujące należności udziałów i zapasów	258	241
Odpisy aktualizujące wartość inwestycji		117
Rezerwy na koszty	220	212
Zobowiązanie z tytułu wyceny kontraktów	323	102
Niezapłacone w terminie zobowiązania	9	331
Straty możliwe do odliczenia od przyszłych dochodów do opodatkowania	342	619
Pozostałe	360	238
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	4 167	4 157

Aktywa/ Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	31.12.2016	31.12.2015
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	4 167	4 157
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego – działalność kontynuowana	8 321	8 405
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego – działalność zaniechana	-	-
Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	-4 154	-4 248

15. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego oraz odpisu dla emerytów i rencistów. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Grupa nie skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie spełniają definicji aktywów Grupy.

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

	31.12.2016	31.12.2015
Zwiększenie funduszu z zysku	68	30
Środki pieniężne	80	46
Zobowiązania z tytułu Funduszu	80	46
Saldo po skompensowaniu	-	-

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	643	633

16. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję nie jest obliczany ponieważ nie ma instrumentów rozładniających.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego zysku na jedną akcję:

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Zysk netto z działalności kontynuowanej	3.966	3.750
Zysk/ Strata na działalności zaniechanej	-	-
Zysk netto	<u>3.966</u>	<u>3.750</u>

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję	<u>4.318.701</u>	<u>4.318.701</u>

Zysk na jedną akcję (w złotych)	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
- podstawowy z zysku za okres przypadającego udziałowcom jednostki dominującej	0,92	0,87
- podstawowy z zysku z działalności kontynuowanej za okres przypadającego udziałowcom jednostki dominującej	0,92	0,87

17. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

RAFAMET S.A. wypłacił w 2016 roku dywidendę z zysku za 2015 rok w wysokości 1.296 tys. zł, zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia RAFAMET S.A. z dnia 31.05.2016 roku w dwóch terminach. Dnia 20.07.2016 roku wypłacono 648 tys. zł (0,15 zł na jedną akcję) oraz 18.11.2016 roku wypłacono 648 tys. zł (0,15 zł na jedną akcję).

Na jedną akcję przypadająca kwota 0,30 zł. Dywidendą objęto wszystkie akcje Spółki, tj. 4.318.701 szt. akcji według stanu na dzień 30.06.2016 roku. Wszystkie akcje Spółki są akcjami zwykłymi na okaziciela.

Dnia 29.06.2015 r. RAFAMET S.A. wypłacił dywidendę z zysku za 2014 r. w wysokości 431,9 tys. zł, zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia RAFAMET S.A. z dnia 02.06.2015 r. Na jedną akcję przypadła kwota 0,10 zł.

Dywidendą objęto wszystkie akcje Spółki, tj. 4.318.701 szt. akcji według stanu na dzień 12.06.2015 r. Wszystkie akcje Spółki są akcjami zwykłymi na okaziciela.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Zarząd RAFAMET S.A. będzie rekomendować przeznaczenie 50% zysku netto za 2016 r. na dywidendę a pozostałość na kapitał zapasowy. Zwraca się uwagę, iż istnieje ograniczenie wynikające z umowy kredytowej z bankiem PKO BP S.A, o której mowa w nocie nr 34 KREDYTY, zobowiązującej Zarząd Spółki do nierekomendowania WZA wypłaty dywidendy w wysokości przekraczającej 50% zysku netto za rok obrotowy, za który zysk podlega podziałowi.

18. Rzeczowe aktywa trwale

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE (STRUKTURA WŁASNOŚCIOWA) – wartość netto	Własne	Używane na pod- stawie umowy naj- mu, dzierżawy lub innej umowy, w tym umowy leasin- gu	RAZEM
Na dzień 31.12.2016	77 818	17 883	95 701
Na dzień 31.12.2015	73 323	23 756	97 079

Ustanowione obciążenia na majątku

Łączna wartość ustanowionych hipotek na nieruchomościach z tytułu umów kredytowych i leasingowych na dzień 31.12.2016 r. wynosiła 48.983,9 tys. zł i nie nastąpiła żadna zmiana do stanu na dzień 31.12.2015 roku.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

Zmiany rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) – za okres 1.01.2016 -31.12.2016 r.

Rok zakończony dnia 31.12.2016 r.	<i>Grunty</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe środki trwałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość brutto na dzień 01.01.2016	1 026	35 098	97 373	1 926	7 994	3 915	147 332
Zwiększenie w okresie 01.-12.2016	0	478	3 797	0	1 466	4 150	9 891
- zakupy	0	69	767	0	567	4 150	5 553
- przyjęcia ze środków trwałych z budowy		409	1 475		442		2 326
- leasing finansowy			1 515	0	236		1 751
- pozostałe zwiększenia			40		221		261
Zmniejszenie w okresie 01.-12.2016	0	6	1 417	4	380	2 326	4 133
- sprzedaż i likwidacja		6	1 417	4	380		1 807
- przyjęcia ze środków trwałych z budowy						2 326	2 326
Wartość brutto na dzień 31.12.2016	1 026	35 570	99 753	1 922	9 080	5 739	153 090
Umorzenie na dzień 01.01.2016	140	5 119	40 124	1 123	3 747		50 253
Amortyzacja za okres 01.-12.2016	3	901	5 830	233	771		7 738
Zmniejszenie z tytułu:	0	2	363	4	233		602
- sprzedaży i likwidacji		2	363	4	233		602
Umorzenie na dzień 31.12.2016	143	6 018	45 591	1 352	4 285		57 389
Wartość netto na dzień 01.01.2016 r.	886	29 979	57 249	803	4 247	3 915	97 079
Wartość netto na dzień 31.12.2016 r.	883	29 552	54 162	570	4 795	5 739	95 701

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

Zmiany rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) – za okres 1.01.2015 -31.12.2015 r.

Rok zakończony dnia 31.12.2015 r.	<i>Grunty</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe środki trwałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość brutto na dzień 01.01.2015	998	20 715	89 566	1 789	7 658	17 532	138 258
Zwiększenie w okresie 01.-12.2015	28	14 383	13 084	254	547	8 172	36 468
- zakupy	28	429	1 796	81	285	8 172	10 791
- przyjęcia ze środków trwałych z budowy		13 954	7 431		262		21 647
- leasing finansowy			3 733	173			3 906
- pozostałe zwiększenia			124				124
Zmniejszenie w okresie 01.-12.2015	0	0	5 277	117	211	21 789	27 394
- sprzedaż i likwidacja			5 277	117	211		5 605
- przyjęcia ze środków trwałych z budowy						21 789	21 789
Wartość brutto na dzień 31.12.2015	1 026	35 098	97 373	1 926	7 994	3 915	147 332
Umorzenie na dzień 01.01.2015	136	4 278	36 716	958	3 382		45 470
Amortyzacja za okres 01.-12.2015	4	841	5 286	253	610		6 994
Zmniejszenie z tytułu:	0	0	1 878	88	245		2 211
- sprzedaży i likwidacji			1 878	88	245		2 211
Umorzenie na dzień 31.12.2015	140	5 119	40 124	1 123	3 747		50 253
Wartość netto na dzień 01.01.2015 r.	862	16 437	52 850	831	4 276	17 532	92 788
Wartość netto na dzień 31.12.2015 r.	886	29 979	57 249	803	4 247	3 915	97 079

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

Do największych realizowanych inwestycji w toku należą:

Nazwa zadania	Wartość na 31.12.2016	Wartość na 31.12.2015
Budowa karuzelowego centrum obróbczego KCI 500 CNC	998	2 745
Budowa wiertarko-frezarki WFA3-200 CNC	3 637	
Budowa Hali Montażu II		
Modernizacja hydrooczyszczarki	137	
Modernizacja budynków	298	381
Modernizacja żeliwiaka		245
Modernizacja płyty odlewniczej	48	128
Modernizacja linii regeneracji		241
Wykonanie obciążników żeliwnych		156
Stanowiska formierskie	517	
Skrzynie formierskie	38	
Wykonanie pokrywy kadzi 7T	38	
Modernizacja rozdzielni RG2	17	
Pozostałe modernizacje	11	19
RAZEM	5 739	3 915

W 2016 r. największą realizowaną inwestycją w toku jest budowa wiertarko-frezarki WFA 3-200 CNC na wartość 3 637 tys. zł, oddanie inwestycji planuje się na rok 2017.

Na dzień 31.12.2016 r. nieruchomości Emitenta wpisane do ksiąg wieczystych KW 27489, KW 37404, KW 37416, KW 37417, KW 37418, KW 55444 obciążone są hipoteką do sumy 32.400 tys. zł, oraz Odlewni Rafamet wpisane do księgi wieczystej GL 1R/00032536/6 do sumy 16.584 tys. zł.

W 2015 roku oddano do użytkowania Halę Montażu II, budowę której rozpoczęto w 2014 roku. Hala została przyjęta na stan rzeczowych aktywów trwałych jako budynek. Ustalono okres użytkowania na 40 lat. Wydatki poniesione na inwestycje w 2015 roku wyniosły 11.625 tys. zł.

18.1. Leasing

Leasingowane środki trwałe

Środki trwałe	31.12.2016			31.12.2015		
	Wartość brutto	Umorzenie	Wartość netto	Wartość brutto	Umorzenie	Wartość netto
Nieruchomości	-	-	-	-	-	-
Maszyny i urządzenia	19 329	2 159	17 170	24 757	2 619	22 138
Środki transportu	779	508	271	779	363	416
Pozostałe środki trwałe	530	88	442	337	21	316
Razem	20 638	2 755	17 883	25 873	3 003	22 870

Wartość bilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku na mocy umów leasingu finansowego oraz umów dzierżawy z opcją zakupu wynosi 17.883 tys. zł. Na dzień 31.12.2015 r. 22.870 tys. zł.

Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Grupa użytkuje część maszyn, urządzeń oraz środków transportu w ramach leasingu finansowego a dodatkowo –w ramach leasingu operacyjnego. Okres obowiązywania umowy leasingu wynosi: 5 lat dla poz. 1-3,5,8, 12; 3 lata dla poz.4, 6-7; 4 lata dla poz. 10,11,13; 2 lata dla poz.9. Z postanowień zawartych umów nie wynikają dodatkowe ograniczenia.

Umowy leasingu według stanu na dzień 31.12.2016 r.:

L.p.	Data zawarcia umowy	Strona umowy	Przedmiot umowy	Warunki finansowe leasingu (stopa finansowa)	Istotne warunki umowy
1.	10.12.2013r.	Mercedes - Benz Leasing Polska sp. z o.o. Warszawa	samochód osobowy	WIBOR 1R + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
2.	09.05.2013r.	Millenium Leasing sp. z o.o. Warszawa	tokarka karuzelowa KCI250/320N	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
3.	26.11.2014r.	mLeasing sp. z o.o. Warszawa	4 suwnice z oprzyrządowaniem	EURIBOR 1M + marża	Umowa dopuszcza jej wydłużenie a po zakończeniu wykup
4.	07.09.2015r.	Volkswagen Leasing sp. z o.o. Warszawa	2 samochody osobowe	WIBOR 1M + marża	Umowa dopuszcza jej wydłużenie a po zakończeniu wykup
5.	12.10.2015r.	mLeasing sp. z o.o. Warszawa	Poziome centrum obróbcze Multitec 300	WIBOR 1M + marża	Umowa dopuszcza jej wydłużenie a po zakończeniu wykup
6.	18.07.2014 r.	Getin Leasing S.A.	samochód osobowy	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
7.	07.08.2014 r.	Getin Leasing S.A.	samochód osobowy	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
8.	09.09.2014r.	Millenium Leasing sp. z o.o. Warszawa	tyglowy piec indukcyjny	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, umowa dopuszcza po jej zakończeniu wykup oraz rozłożenie na raty wartości końcowej
9.	24.04.2015r.	Getin Leasing S.A.	urządzenie nieprzemysłowe AWO150H	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, umowa dopuszcza po jej zakończeniu wykup
10.	24.06.2015r.	PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o.	zespół chłodniczy	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, umowa dopuszcza po jej zakończeniu wykup
11.	24.06.2015r.	PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o.	agregat wody	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, umowa dopuszcza po jej zakończeniu wykup
12.	02.02.2016r.	Millenium Leasing sp. z o.o. Warszawa	stanowisko do sferoidyzacji z wyposażeniem	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, umowa dopuszcza po jej zakończeniu wykup
13.	29.04.2016r.	Millenium Leasing sp. z o.o. Warszawa	mieszarko-nasypywarka masy formierskiej	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, umowa dopuszcza po jej zakończeniu wykup

W 2016r. podpisano nowe umowy leasingu: leasing zwrotny stanowiska do sferoidyzacji z wyposażeniem oraz mieszarko-nasypywarki masy formierskiej. Zakończył się leasing tokarka karuzelowa KCI 600/800N oraz dwóch samochodów osobowych. Przedmioty leasingu zostały wykupione na własność po cenie wykupu.

Umowy leasingu według stanu na dzień 31.12.2015 r.:

L.p.	Data zawarcia umowy	Strona umowy	Przedmiot umowy	Warunki finansowe leasingu (stopa finansowa)	Istotne warunki umowy
1.	18.02.2011r.	Bawag Leasing & FLEET sp. z o.o. Warszawa	tokarka karuzelowa KCI 600/800N	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
2.	19.04.2011r.	Bawag Leasing & FLEET sp. z o.o. Warszawa	2 samochody osobowe	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
3.	10.12.2013r.	Mercedes - Benz Leasing Polska sp. z o.o. Warszawa	samochód osobowy	WIBOR 3M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
4.	09.05.2013r.	Millenium Leasing sp. z o.o. Warszawa	tokarka karuzelowa KCI250/320N	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
5.	26.11.2014r.	mLeasing sp. z o.o. Warszawa	4 suwnice z oprzyrządowaniem	EURIBOR 1M + marża	Umowa dopuszcza jej wydłużenie a po zakończeniu wykup
6.	07.09.2015r.	Volkswagen Leasing sp. z o.o. Warszawa	2 samochody osobowe	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
7.	12.10.2015r.	mLeasing sp. z o.o. Warszawa	Poziome centrum obróbcze Multitec 300	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
8.	18.07.2014 r.	Getin Leasing S.A.	samochód osobowy	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
9.	07.08.2014 r.	Getin Leasing S.A.	samochód osobowy	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, po zakończeniu umowy ustalono prawo pierwokupu
10.	09.09.2014r.	Millenium Leasing sp. z o.o. Warszawa	tyglowy piec indukcyjny	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, umowa dopuszcza po jej zakończeniu wykup oraz rozłożenie na raty wartości końcowej
11.	24.04.2015r.	Getin Leasing S.A.	urządzenie nieprzemysłowe AWO150H	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, umowa dopuszcza po jej zakończeniu wykup
12.	24.06.2015r.	PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o.	zespół chłodniczy	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, umowa dopuszcza po jej zakończeniu wykup
13.	24.06.2015r.	PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o.	agregat wody	WIBOR 1M + marża	Warunków przedłużenia brak, umowa dopuszcza po jej zakończeniu wykup

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	Nominalne raty leasingowe	Nominalne raty leasingowe	Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych
Zobowiązania, z tytułu leasingu finansowego, wymagalne w ciągu:	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
w ciągu jednego roku	3 433	3 199	3 097	2 868
od 1 do 5 lat	7 026	8 987	6 673	8 513
powyżej 5 lat	-	-	-	-
RAZEM	10 459	12 186	9 770	11 381
Pomniejszone o przyszłe odsetki	(689)	(805)		-
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	9 770	11 381		

Przedmioty leasingu na dzień 31.12.2016 r.

Wyszczególnienie	W odniesieniu do grup aktywów				Razem
	Grunty	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki	
2 obrabiarki		7 441			7 441
Samochody			271		271
Suwnice		2 958			2 958
piec indukcyjny		5 365			5 365
zespół chłodnicy				261	261
agregat wody i urządzenie nieprzemysłowe AWO150H				47	47
Stanowisko do sferoidyzacji z wyposażeniem		913		134	1047
Mieszarko-nasypywarka masy formierskiej		493			493
Wartość bilansowa netto przedmiotów leasingu		17 170	271	442	17 883

Przedmioty leasingu na dzień 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	W odniesieniu do grup aktywów				Razem
	Grunty	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki	
3 obrabiarki		13 394			13 394
Samochody			416		416
Suwnice		3 185			3 185
piec indukcyjny		5 559			5 559
zespół chłodnicy				258	258
agregat wody i urządzenie				58	58
Wartość bilansowa netto przedmiotów leasingu		22 138	416	316	22 870

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

19. Nieruchomości inwestycyjne

NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE	<i>rok zakończony</i> 31.12.2016	<i>rok zakończony</i> 31.12.2015
Stan na początek okresu	132	137
Zwiększenia w okresie sprawozdawczym, z tytułu:	-	-
- zmiana przeznaczenia środków trwałych	-	-
Zmniejszenia w okresie sprawozdawczym, z tytułu:	6	5
- amortyzacji bieżącej	6	5
Stan na koniec okresu	126	132

W roku zakończonym 31.12.2016 oraz 31.12.2015 przychody z wynajmu nieruchomości inwestycyjnych wyniosły 28,6 tys. zł. Najemca dodatkowo ponosi koszty za dostarczone media oraz inne usługi świadczone przez wynajmującego w oparciu o złożone zamówienie. Czynnosc podlega corocznej waloryzacji wskaźnikiem wzrostu podatku od gruntów i nieruchomości płaconego przez wynajmującego. Koszty konserwacji, bieżące naprawy i remonty zobowiązany jest do ponieszenia zgodnie z umową najemca.

20. Wartości niematerialne

WARTOŚCI NIEMATERIALNE	31.12.2016	31.12.2015
a) prace rozwojowe	2 498	1 480
b) oprogramowanie, patenty i licencje	221	333
c) Znak towarowy	1 134	
Razem	3 853	1 813

Zmiany wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) – za okres 1.01.2016-31.12.2016 r.

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku	<i>Koszty prac</i> <i>rozwojowych</i>	<i>Oprogramowanie</i> <i>patenty i licencje</i>	<i>Znak towarowy</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2016 roku	9 574	1 910		11 484
Nabycia	1 425	9	1 200	2 634
Wytworzenie	203	0		203
Reklasyfikacja				0
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2016 roku	11 202	1 919	1 200	14 321
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2016 roku	8 094	1 577	0	9 671
Odpis amortyzacyjny za okres	610	121	66	797
Reklasyfikacja				0
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2016 roku	8 704	1 698	66	10 468
				0
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2016 roku	1 480	333	0	1 813
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2016 roku	2 498	221	1 134	3 853

Zmiany wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) – za okres 1.01.2015-31.12.2015 r.

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku	Koszty prac rozwojowych	Patenty i licencje	Ogółem
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2015 roku	8 896	2 108	11 004
Nabycia	322	16	338
Wytworzenie	142	0	142
Reklasyfikacja	214	-214	0
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2015 roku	9 574	1 910	11 484
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2015 roku	7 684	1 453	9 137
Odpis amortyzacyjny za okres	401	133	534
Reklasyfikacja	9	-9	0
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2015 roku	8 094	1 577	9 671
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2015 roku	1 212	655	1 867
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2015 roku	1 480	333	1 813

21. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach wycenianych metodą praw własności

RAFAMET S.A. posiada 50% udziałów w firmie OOO „Stanrus-RAFAMET” z siedziba w Moskwie. Wartość udziałów wynosi 5 tys. rubli. Spółka ta została powołana dla uczestnictwa w przetargach handlowych i pełni funkcje pośrednika handlowego na rynku wschodnim.

Zmiana stanu udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	Rok zakończony dnia 31.12.2016	Rok zakończony dnia 31.12.2015
Stan na początek okresu	0	77
Zwiększenia w okresie sprawozdawczym, z tytułu:	-	13
- udział w zysku		
- przeliczenie udziału w zysku/ stracie jednostki działającej za granicą	-	13
Zmniejszenia w okresie sprawozdawczym, z tytułu:	-	90
- przeliczenie udziału w zysku/ stracie jednostki działającej za granicą	-	-
- udział w stracie	-	90
Stan na koniec okresu	-	-

Na dzień 31 grudnia 2015 r. Grupa zaprzestała wykazywać udział w stratach jednostki (ze względu na ujemne aktywa netto wspólnego przedsięwzięcia). Wartość skumulowanych nierozpoznanych strat (udziału w stratach) Grupy wynosi ok. 179 tys. złotych.

22. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Grupa posiada akcje i udziały niżej wymienionych spółek, które nie są notowane na giełdzie. Aktywa te wyceniane są w cenie nabycia pomniejszoną o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Odpisy aktualizujące tworzy się w pełnej wysokości, w oparciu o uzyskaną informację o negatywnych wynikach finansowych tych spółek.

W 2016 roku oraz w poprzednim roku, nie nabyto ani nie sprzedano posiadanych akcji i udziałów.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	31.12.2016	31.12.2015
a) udziały i akcje (nie notowane na giełdzie)	326	326
b) akcje (notowane na giełdzie)	-	-
RAZEM	326	326

Wykaz posiadanych akcji i udziałów

Stan na	Nazwa i siedziba Spółki	Wartość wg cen nabycia akcji	Trwała utrata wartości	Wartość bilansowa akcji	% udziału w kapitale jednostki	% głosów w organie stanowiącym Spółki
31.12.2016		1 200	-874	326	x	x
	Polfer S.A. Warszawa, ul. Dzielna 60	814	-614	200	1,21	1,21
	Ferrex sp. z o.o. Poznań, ul. R.Maya 1	126	-	126	1,42	1,42
	Mex-Holding sp. z o.o. w likwidacji Warszawa, ul. Mokotowska 49	-	-	-	0,05	0,05
	Huta Jedność S.A. w likwidacji Siemianowice Śl. ul. Stycznia 1	104	-104	-	0,38	0,38
	Len S.A. w likwidacji Kamienna Góra, ul. Nadrzeczna 1a	156	-156	-	0,30	0,30
31.12.2015		1 200	-874	326	x	x
	Polfer S.A. Warszawa, ul. Dzielna 60	814	-614	200	1,21	1,21
	Ferrex sp. z o.o. Poznań, ul. R.Maya 1	126	-	126	1,42	1,42
	Mex-Holding sp. z o.o. w likwidacji Warszawa, ul. Mokotowska 49	-	-	-	0,05	0,05
	Huta Jedność S.A. w likwidacji Siemianowice Śl. ul. Stycznia 1	104	-104	-	0,38	0,38
	Len S.A. w likwidacji Kamienna Góra, ul. Nadrzeczna 1a	156	-156	-	0,30	0,30

22.1. Należności długoterminowe

Należności długoterminowe	31.12.2016	31.12.2015
Należności z tytułu nabycia wierzytelności	-	-
Kaucja gwarancyjna	413	236
Należności z tytułu upadłości likwidacyjnej i zasądzone	352	352
RAZEM należności długoterminowe brutto	765	588
Odpisy aktualizujące wartość należności	352	352
RAZEM należności długoterminowe netto	413	236

Należności z tytułu nabycia wierzytelności obejmowały zakupione od funduszu inwestycyjnego należności Dąbrowskiej Fabryki Obrabiarek „PONAR DEFUM” w Dąbrowie Górniczej, objętych wpisem hipotecznym na majątku dłużnika. Zgodnie z otrzymanym nakazem zapłaty z dnia 19.04.2012r. wartość wierzytelności wynosiła 1.038 tys. zł. Na należności został utworzony odpis aktualizujący. W 2015 roku Grupa wykorzystwała utworzony w latach ubiegłych odpis aktualizujący z uwagi na wykreślenie Spółki z rejestru przedsiębiorstw państwowych. Zaspokojenie wierzytelności w przyszłości spowoduje dodatkowy przychód Spółki.

Należności z tytułu upadłości likwidacyjnej w wysokości 352 tys. zł obejmują:

- Należności od FUM Poręba w wysokości 263 tys. zł. W związku z ogłoszeniem upadłości likwidacyjnej majątku FUM Poręba z dnia 29.05.2015 roku w/w należności zostały zgłoszone do Sądu Rejonowego w Częstochowie. Na należności utworzono w 100% odpis aktualizujący wartość.
- Należności od Fablok Chrzanów w wysokości 89 tys. zł. W związku z postępowaniem upadłościowym należności objęto w 100% odpisem aktualizującym.

Kaucja gwarancyjna obejmuje wpłatę dokonaną na zabezpieczenie zwrotu przedmiotu leasingu - pieca indukcyjnego wynikającego z umowy leasingu z dnia 09.09.2014 r. podpisaną z Millennium Leasing Sp. z o.o.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności długoterminowych

	31.12.2016	31.12.2015
Stan odpisów aktualizujących wartość należności długoterminowych na początek okresu	352	1 130
Zwiększenia, w tym:	-	313
Utworzenie odpisów aktualizujących	-	313
Zmniejszenia w tym:	-	1 091
wykorzystanie odpisów aktualizujących	-	1 041
rozwiązanie odpisów aktualizujących w związku ze spłatą należności	-	50
Stan odpisów aktualizujących wartość należności długoterminowych na koniec okresu	352	352

Należności długoterminowe o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty

	31.12.2016	31.12.2015
Od 1 roku do 3 lat	765	588
Od 3 lat do 5 lat		
powyżej 5 lat		
Należności długoterminowe brutto	765	588
odpis aktualizujący wartość należności	352	352
Należności długoterminowe netto	413	236

22.2. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

	31.12.2016	31.12.2015
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	31	25
Oplaty serwisowe, wdrożenie programu, opłaty internetowe	2	4
Suma długoterminowych rozliczeń międzyokresowych	33	29

23. Zapasy

Zapasy wyceniane są według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia nie wyższych od ich ceny sprzedaży netto możliwej do uzyskania na dzień bilansowy. Wartość netto możliwa do uzyskania jest oszacowaną ceną sprzedaży dokonywanej w toku bieżącej działalności gospodarczej, pomniejszona o szacowane koszty wykończenia oraz koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Zapasy	31.12.2016	31.12.2015
Materiały netto	4 609	3 918
Produkcja w toku (według kosztu wytworzenia)	9 159	8 005
Produkty gotowe	923	235
Towary	86	742
Zapasy ogółem	14 777	12 900

W okresie zakończonym dnia 31.12.2016 r. Grupa wykorzystwała odpis aktualizujący wyroby gotowe w wysokości 32 tys. zł, a zawiązała odpis aktualizujący na wyroby gotowe i produkcję w toku na wartość 37 tys. zł, jednocześnie w tym samym okresie zawiązano odpis aktualizujący materiały w wysokości 14 tys. zł. W roku zakończonym 31.12.2015 r. Grupa dokonała utworzenia odpisu aktualizującego wartość wyrobów gotowych w kwocie 32 tys. zł.

24. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

24.1. Należności handlowe

Należności handlowe	31.12.2016	31.12.2015
od jednostek powiązanych	134	304
od pozostałych jednostek	27 021	16 006
Należności z tytułu dostaw i usług brutto:	27 155	16 310
odpisy aktualizujące wartość należności	435	2 419
Należności z tytułu dostaw i usług netto	26 720	13 892

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane. Z wybranymi kontrahentami Grupa ustala termin spłaty należności indywidualnie w przedziale od 1 do 3 miesięcy.

Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych Grupy.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności handlowych

	31.12.2016	31.12.2015
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych na początek okresu	2 419	3 205
Zwiększenia, w tym:	13	880
dokonanie odpisów na należności przeterminowane i sporne	13	880
Zmniejszenia w tym:	1 997	1 666
wykorzystanie odpisów aktualizujących	143	72
wykorzystanie odpisów aktualizujących w związku z przedawnieniem	1 622	
rozwiązanie odpisów aktualizujących w związku ze spłatą należności	232	1 594
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych na koniec okresu	435	2 419

W 2016 r. Spółka nie utworzyła nowych odpisów na należności. Zwiększenie wyniku z wyceny salda należności walutowej na którą odpis był utworzony 2015 roku.

Rozwiązano natomiast odpisy na następujące należności:

-należności z tytułu dostaw od odbiorcy tj. Nigerian Railway Corporation – 92tys. zł, Yapi Merkezi Insaat Ve Sanayi Turcja 48 tys. zł , PBG Africa PTY Ltd RPA – 38 tys. zł z tytułu otrzymanej zapłaty, oraz odsetki naliczone od należności przeterminowanych zapłacone w okresie - 50 tys. zł,

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wykorzystano odpis na należności przedawnione w wysokości 1 632 tys. od odbiorcy Sachman Rambaudi Włochy oraz wykorzystano kwotę 143 tys. zł z tytułu umorzenia.

W 2015 r. Spółka utworzyła między innymi następujące odpisy na należności:

- w związku ogłoszeniem upadłości obejmującej likwidację majątku FUM Poręba sp. z o.o. utworzono odpis na należności główne i odsetkowe w części nie zabezpieczonej zastawem majątkowym w kwocie 263 tys. zł.,
- przeterminowane od kontrahenta z Nigerii na wartość 173 tys. zł.

Rozwiązano natomiast przede wszystkim odpisy na następujące należności:

- należności z tytułu dostaw od odbiorcy z Litwy na 862 tys. zł w związku z otrzymana zapłata
- odsetki naliczone od należności przeterminowanych zapłacone w okresie 476 tys. zł.

Należności handlowe o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty

	31.12.2016	31.12.2015
0-90	16 407	7 966
90-180	5 799	309
180-360	214	1 075
powyżej 360		1 206
Przeterminowane brutto	4 735	5 754
Należności z tytułu dostaw i usług brutto	27 155	16 310
odpis aktualizujący wartość należności	435	2 419
Należności z tytułu dostaw i usług netto	26 720	13 891

Przeterminowane należności handlowe

	do 90 dni	91 - 180	181 - 360	pow. 360	RAZEM
31.12.2016					
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług brutto	1 802	638	1 791	504	4 735
odpisy aktualizujące wartość należności		93		342	435
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług netto	1 802	545	1 791	162	4 300
31.12.2015					
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług brutto	2 268	1 001	228	2 257	5 754
odpisy aktualizujące wartość należności		69	183	1 964	2 216
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług netto	2 268	932	45	293	3 538

Należności przeterminowane, ale nie uznane za nieściągalne nie zostały objęte odpisem.

24.2. Należności z tytułu kontraktów

	31.12.2016	31.12.2015
od jednostek powiązanych	1 032	7 919
od pozostałych jednostek	50 996	37 549
Należności z tytułu kontraktów brutto:	52 028	45 468
odpisy aktualizujące wartość należności		
Należności z tytułu kontraktów netto:	52 028	45 468

24.3. Pozostałe należności

	31.12.2016	31.12.2015
należności z tytułu podatków, ceł i ubezpieczeń	3 661	1 444
zaliczki na dostawy	903	893
pozostałe należności	567	669
dochodzone na drodze sądowej		11
Pozostałe należności (brutto)	5 131	3 017
odpisy aktualizujące należności		28
Pozostałe należności (netto)	5 131	2 989

24.4. Struktura walutowa należności krótkoterminowych

	31.12.2016	31.12.2015
w walucie polskiej	59 942	14 133
w walutach obcych wg walut i po przeliczeniu na PLN	24 372	50 663
waluta – EUR	3 933	11 249
przeliczone na PLN	16 856	46 432
waluta – USD	75	373
przeliczone na PLN	306	1 410
waluta – AUD	-	1022
przeliczone na PLN	-	2 821
waluta – CZK	45 177	
przeliczone na PLN	7 210	
Należności krótkoterminowe	84 314	64 796

25. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

Na dzień 31.12.2016 r. oraz na dzień 31.12.2015r. nie wystąpiły aktywa finansowe przeznaczone do obrotu.

26. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe

	31.12.2016	31.12.2015
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	116	112
Prenumerata czasopism	-	5
Energia rozliczana w czasie	60	
Oplaty serwisowe , wdrożenie programu, opłaty internetowe	17	61
Koszty kontroli budynków	23	
Oplaty leasingowe rozliczane w czasie	-	24
Koszty finansowe rozliczane w czasie	28	
Pozostałe	87	19
Suma krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych	331	221

27. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2016	31.12.2015
Środki pieniężne w banku	1 712	1 723
Środki pieniężne w kasie	136	86
RAZEM	1 848	1 809

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Struktura walutowa środków pieniężnych

	31.12.2016	31.12.2015
w walucie polskiej	428	817
w walutach obcych wg walut i po przeliczeniu na PLN	1 420	992
waluta – EUR	291	217
przeliczone na PLN	1 246	897
waluta – USD	40	24
przeliczone na PLN	162	92
pozostałe waluty przeliczone na PLN	12	3

28. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31.12.2016 r. oraz 31.12.2015 r. Grupa nie wykazuje aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia.

29. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe

29.1. Kapitał zakładowy

Seria/emisja Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Liczba akcji w szt.	Wartość jednostkowa w zł.	Wartość Serii/emisji wg wartości nominalnej w tys. zł	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji
A,B,C,D/ zwykle na okaziciela	Brak	1 363 290	10	13 633	Wpłata	01.07.1992
E/ zwykle na okaziciela	Brak	76 277	10	763	Wpłata	21.07.1994
F/ zwykle na okaziciela	Brak	2 879 134	10	28 791	Wpłata	21.12.2007
Razem liczba sztuk akcji		4 318 701				
Razem kapitał zakładowy				43 187		

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 10,00 PLN i zostały w pełni opłacone.

29.1.1. Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

29.1.2. Znaczący akcjonariusze

Według stanu na dzień zatwierdzenia do publikacji niniejszego sprawozdania tj. na dzień 21.03.2017 r. akcjonariuszami posiadającymi ponad 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy są:

Akcyonariusze	Liczba akcji	Wartość akcji	Udział w kapitale zakładowym %	Liczba głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZA (%)
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Warszawa	2 042 214	20 422 140	47,29%	2 042 214	47,29%
Krzysztof Jędrzejewski	283 773	2 837 730	6,57%	283 773	6,57%
SEZAM IX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych (701.423 akcji posiada „KW” sp. z o.o. – PROMAC spółka komandytowo – akcyjna)	1 131 423	11 314 230	26,20%	1 131 423	26,20%
Michał Tatarek z podmiotami powiązanymi	261 000	2 610 000	6,04%	261 000	6,04%

29.2. Kapitał zapasowy

	31.12.2016	31.12.2015
Kapitał zapasowy utworzony ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość	20 650	19 571
Ustawowo wymagana wartość	14 396	14 396
Z podziału zysku za rok poprzedni	1 633	1 079
RAZEM	36 679	35 046

29.3. Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ceny nominalnej

	31.12.2016	31.12.2015
Nadwyżka wartości emisyjnej akcji powyżej ceny nominalnej	13 034	13 034
RAZEM	13 034	13 034

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ceny nominalnej został utworzony w 2007 roku z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną w kwocie 14 396 tys. zł., która została pomniejszona o koszty emisji akcji ujęte jako zmniejszenie kapitału zapasowego w kwocie 1 362 tys. zł.

29.4. Niepodzielony zysk/(strata) oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, jednostka dominująca jest obowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu spółki dominującej, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego jednostki dominującej. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie; jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Dodatkowo, Grupa w ramach kapitałów własnych wykazuje nadwyżkę ze sprzedaży akcji powyżej ceny nominalnej, który został utworzony w 2007 r. z nadwyżki wartości emisyjnej akcji nad nominalną w kwocie 14 396 tys. zł, która została pomniejszona o koszty emisji akcji ujęte jako zmniejszenie kapitału zapasowego w kwocie 1 362 tys. zł.

Zgodnie z przepisami Kodeksu Spółek Handlowych kapitał ten nie podlega wypłacie w formie dywidendy dla Akcjonariuszy.

30. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

	31.12.2016	31.12.2015
Kredyty w rachunku bieżącym	9 338	4 493
Pozostałe kredyty krótkoterminowe	9 133	9 068
Kredyty bankowe inwestycyjne długoterminowe	8 000	10 200
Kredyt bankowy inwestycyjny krótkoterminowe	2 400	1 800
Pożyczka z WFOŚIGW	706	717
Suma kredytów i pożyczek, w tym:	29 577	26 278
- długoterminowe	8 587	10 907
- krótkoterminowe	20 990	15 371
Płatne na żądanie lub w okresie do 1 roku	20 990	15 371
Powyżej 12 miesięcy – do 3 lat	5 159	5 159
Powyżej 3 lat	3 428	5 748
Suma kredytów i pożyczek	29 577	26 278

Na dzień 31.12.2016 r. Grupa kapitałowa zwiększyła zadłużenie z tytułu wykorzystania kredytów o 3.299 tys. zł i wynosiło 29 577 tys. zł.

Stan zadłużenia Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. z tytułu zaciągniętego kredytu inwestycyjnego na dzień 31.12.2016 r. wynosił 10.400 tys. zł. Umowę o kredyt inwestycyjny w kwocie 12.000 tys. zł zawarto dnia 21.03.2014 r. Końcowy okres spłaty kredytu przypada na dzień 20.03.2021 r., rozpoczęcie spłaty nastąpiło od dnia 30.04.2016 r. Oprocentowanie zostało ustalone na warunkach rynkowych Wibor 3M + marża banku. Umowę zawarto z PKO BP S.A. w Warszawie.

Emitent wykorzystywał przejściowo w ciągu roku środki kredytowe (kredyt w rachunku bieżącym) wynikające z umowy o limit kredytowy wielocelowy. Dostępność limitu w ramach ww. linii kredytowej w wysokości 15.000 tys. zł, zgodnie z aneksem nr 6 z dnia 12.02.2014 r., upływa dnia 15.02.2017 r. Oprocentowanie zostało ustalone na warunkach rynkowych Wibor 1M + marża banku. Umowę zawarto z PKO BP S.A. w Warszawie.

Dnia 05.04.2016 r. Emitent zawarł umowę o współpracy z limitem w wysokości 5.000 tys. zł z mBank S.A.

W ramach tej umowy w okresie do dnia 31.03.2017 r. Spółka może skorzystać z :

- gwarancji bankowych do kwoty 5.000 tys. zł,
- kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 1.000 tys. zł,
- kredytu obrotowego odnawialnego do kwoty 1.500 tys. zł.

Umowa została zawarta na warunkach finansowych WIBOR 1M + marża banku. Prowizje od kredytu zostały ustalone w oparciu o ceny rynkowe.

Zabezpieczenie spłaty kredytu stanowią m.in.:

- weksel in blanco wraz deklaracją wekslową Emitenta,
- cesja wierzytelności z kontraktu.

Dnia 26.07.2016 r. Emitent rozwiązał umowę o współpracy z limitem w wysokości 5.000 tys. zł z mBank S.A., jednocześnie w tym samym dniu zawarł dwie umowy:

A/ kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 2.000 tys. zł z terminem spłaty do dnia 25.07.2017 r.

- umowa została zawarta na warunkach finansowych WIBOR O/N + marża banku,
- prowizje od kredytu zostały ustalone w oparciu o ceny rynkowe,
- zabezpieczenie spłaty kredytu stanowią m.in.: weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową Emitenta oraz cesja wierzytelności z kontraktu.

Zadłużenie z tytułu ww. kredyty na dzień 31.12.2016 r. wynosiło 909 tys. zł.

B/ kredytu obrotowego do kwoty 1.500 tys. zł z terminem spłaty do dnia 31.05.2017 r.,

- umowa została zawarta na warunkach finansowych WIBOR 1M + marża banku,
- prowizje od kredytu zostały ustalone w oparciu o ceny rynkowe,
- zabezpieczenie spłaty kredytu stanowi weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową Emitenta.

Zadłużenie z tytułu ww. kredyty na dzień 31.12.2016 r. wynosiło 1.100 tys. zł.

Dnia 20.04.2016 r. spółka zależna ODLEWNIA RAFAMET S. z o.o. zawarła umowę o factoring odwrotny z Bankiem Millennium S.A. do wysokości zadłużenia 1.000 tys. zł.

Umowa została zawarta na warunkach rynkowych, koszty finansowe WIBOR 1M + marża, okres obowiązywania umowy upływa dnia 19.04.2017 r.

Zabezpieczenie umowy stanowi weksel in blanco spółki zależnej oraz hipoteka.

Dnia 04.08.2016 r. ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. zawarła aneks do umowy zawartej z Bankiem Millennium S.A. o kredyt złotówkowy w rachunku bankowym do wysokości zadłużenia 6.200 tys. zł. Na mocy niniejszego aneksu ustalono nowy termin spłaty kredytu, który przypada na dzień 06.08.2018 r. Warunki finansowe umowy nie uległy zmianie. Bank odstąpił od poręczenia RAFAMET S.A. jako dodatkowego zabezpieczenia kredytu.

Dnia 16.09.2016 r. ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. zawarła aneks do umowy kredytowej zawartej z Bankiem PKO BP S.A. o kredyt w rachunku bieżącym do wysokości zadłużenia 3.000 tys. zł. Termin spłaty kredytu został ustalony do dnia 16.09.2017 roku. Warunki finansowe umowy nie uległy zmianie. Zabezpieczeniem kredytu jest poręczenie RAFAMET S.A. Oprocentowanie kredytu zostało ustalone w oparciu o WIBOR 1M + marża banku.

Zadłużenie Odlewni RAFAMET sp. z o.o. z tytułu zaciągniętych kredytów w instytucjach finansowych na dzień 31.12.2016 r. wynosiło 9.840 tys. zł i kształtowało się następująco:

- kredyt w rachunku bieżącym zaciągnięty w Banku Millennium S.A. w Warszawie w kwocie 6.200 tys. zł (stan zadłużenia 6.190 tys. zł),
- pożyczka WFOŚiGW w Katowicach w kwocie 717 tys. zł (stan zadłużenia 706 tys. zł),
- kredyt w rachunku bieżącym zaciągnięty w PKO BP S.A. w kwocie 3.000 tys. zł (stan zadłużenia 2.943 tys. zł),
- factoring odwrotny z Bankiem Millennium S.A. w kwocie 1.000 tys. zł (stan zadłużenia 0 zł) .

Kredyty i pożyczki – stan na 31.12.2016

Nazwa banku /pożyczkodawcy i rodzaj kredytu/pożyczki	Kwota kredytu/pożyczki wg umowy [tys. PLN]	Kwota pozostała do spłaty [tys. PLN]	Efektywna stopa procentowa %	Termin spłaty	Zabezpieczenia
PKO BP S.A	15 000	7 329	WIBOR 1M+ marża	15.02.2017	Hipoteka i cesja z ubezpieczenia
PKO BP S.A.	12 000	10 400	WIBOR 3M+marża	20.03.2021	Hipoteka i cesja z ubezpieczenia
mBank- limit kredytowy w rachunku bieżącym	2 000	909	WIBOR O/N + marża	25.07.2017 r.	Cesja należności z kontraktów oraz weksel in blanco
mBank – kredyt obrotowy	1 500	1 100	WIBOR 1M+ marża	31.05.2017 r.	Cesja należności z kontraktów oraz weksel in blanco
Bank Millenium S.A.	6 200	6 190	WIBOR 1M+marża	06.08.2018	Hipoteka
Bank Millenium S.A Faktoring odwrotny	1 000	0	WIBOR 1M+marża	19.04.2017	Hipoteka oraz weksel in blanco z deklaracją
PKO BP S.A.	3 000	2 943	WIBOR 1M+marża	16.09.2017	poręczenie RAFAMET S.A.
WFOŚiGW	717	706	0,95% redyskonta weksli NBP	15.11..2022	gwarancja bankowa poręczona przez RAFAMET S.A.
Razem:	41 417	29 577			

Kredyty i pożyczki – stan na 31.12.2015

Nazwa banku /pożyczkodawcy i rodzaj kredytu/pożyczki	Kwota kredytu/pożyczki wg umowy [tys. PLN]	Kwota pozostała do spłaty [tys. PLN]	Efektywna stopa procentowa %	Termin spłaty	Zabezpieczenia
PKO BP S.A	15.000	4 493	WIBOR 1M+ marża	15.02.2017	Hipoteka i cesja z ubezpieczenia
PKO BP S.A.	12 000	12 000	WIBOR 3M+marża	20.03.2021	Hipoteka kaucyjna, zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych
Bank Millenium S.A.	6 200	6 177	WIBOR 1M+marża	06.08.2016	Hipoteka oraz poręczenie RAFAMET S.A.
PKO BP S.A.	3 000	2 891	WIBOR 1M+marża	16.09.2016	poręczenie RAFAMET S.A.
WFOŚIGW	717	717	0,95% redyskonta weksli NBP	15.11..2022	gwarancja bankowa poręczona przez RAFAMET S.A.
Razem:	36 917	26 278			

Struktura walutowa kredytów i pożyczek

	31.12.2016	31.12.2015
w walucie polskiej	29 577	26 278
w walutach obcych wg walut i po przeliczeniu na PLN	-	-
waluta – USD	-	-
Kredyty i pożyczki ogółem	29 577	26 278

Warunki wynikające z umowy o kredyt inwestycyjny z dnia 21.03.2014 r. (COVENANTS)

Zgodnie z aneksem do umowy kredytu inwestycyjnego z dnia 21.08.2015 r., RAFAMET S.A. był zobowiązany do :

- Przeprowadzania średniomiesięcznych obrotów w walucie polskiej lub w walucie wymiennej, za pośrednictwem rachunków PKO BP SA, w wysokości nie niższej niż 50% wartości przychodów rocznych. Weryfikacja tego wskaźnika następuje kwartalnie.
- Realizacji transakcji wymiany walutowej oraz transakcji zabezpieczających za pośrednictwem PKO BP SA. Weryfikacja tego wskaźnika następuje co pół roku.
- Utrzymywania wskaźnika Pokrycia Obsługi Długu, wyznaczonego jako stosunek sumy zysku netto, amortyzacji i odsetek w stosunku do sumy płatności odsetkowej i kapitałowej (spłaty kapitału wynikające z umów kredytowych), na poziomie nie niższym niż 1,2, w całym okresie kredytowania. Weryfikacja tego wskaźnika następuje kwartalnie.
- Utrzymania wskaźnika Dług netto/EBITDA, liczonego jako stosunek zadłużenia finansowego netto (zadłużenie z tytułu kredytów, pożyczek, wyemitowanych instrumentów dłużnych, leasingu finansowego, bieżącej raty leasingu operacyjnego, bez zobowiązań z tytułu wyceny transakcji walutowych, pomniejszone o stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów) do EBITDA, na poziomie nie wyższym niż 3,5x. Weryfikacja tego wskaźnika następuje rocznie.

W przypadku niedotrzymania wymienionych warunków umowy marża banku zostanie podwyższona o 1,0 pkt procentowy od kolejnego okresu obrotowego. Ponadto w przypadku nie niespełnienia warunków podanych w pkt c i/lub d, Bank ma prawo żądać dodatkowych zabezpieczeń lub może wypowiedzieć umowę. Wykonanie zobowiązania w kolejnym okresie po podwyższeniu marży powoduje, że Bank obniży marżę do poziomu obowiązującego w umowie.

Na dzień 31.12.2016 r. Spółka wypełniła postanowienia umowy kredytowej.

Na dzień 31.12.2015 r. Spółka wypełniła postanowienia umowy kredytowej.

Warunki wynikające z umowy o kredyt w ramach linii wielocelowej z dnia 17.02.2010 r. z późn. zm.(COVENANTS).

Z datą 21.08.2015 r. podpisano aneks do umowy o kredyt w ramach linii wielocelowej z dnia 17.02.2010 r. Zgodnie z aneksem do umowy RAFAMET S.A. był zobowiązany do :

- a) Przeprowadzania średniomiesięcznych obrotów w walucie polskiej lub w walucie wymiennej, za pośrednictwem rachunków PKO BP SA, w wysokości nie niższej niż 50% wartości przychodów rocznych. Weryfikacja tego wskaźnika miała następować kwartalnie.
- b) Realizacji transakcji wymiany walutowej oraz transakcji zabezpieczających za pośrednictwem PKO BP SA na poziomie nie niższym niż 50% łącznej wartości transakcji walutowych przeprowadzonych. Weryfikacja tego wskaźnika miała następować co pół roku.
- c) Utrzymywania w okresie kredytowania wskaźnika Dług netto/EBITDA, liczonego jako stosunek zadłużenia finansowego netto (zadłużenie z tytułu kredytów, pożyczek, wyemitowanych instrumentów dłużnych, leasingu finansowego, bieżącej raty leasingu operacyjnego, bez zobowiązań z tytułu wyceny transakcji walutowych, pomniejszone o stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów) do EBITDA (zysk z działalności operacyjnej powiększony o amortyzację), na poziomie nie wyższym niż 3,5x. Wskaźnik będzie weryfikowany rocznie na podstawie danych jednostkowych.

W przypadku niedotrzymania wymienionych warunków umowy podanych w pkt a, b, i c marża banku miała zostać podwyższona o 1,0 pkt procentowy od kolejnego okresu obrotowego. Wykonanie zobowiązania w kolejnym okresie po podwyższeniu marży powodowałaby, że Bank obniży marżę do poziomu obowiązującego w umowie. Ponadto w przypadku pogorszenia się w ocenie PKO BP SA sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy Bank ma prawo żądać dodatkowego zabezpieczenia wierzytelności.

PKO BP SA ma prawo wypowiedzieć Umowę w przypadku:

- a) Planowane do wypłaty kwoty zysku netto przypadające w okresie realizacji kredytu stanowią zagrożenia terminowości spłaty zobowiązania wobec PKO BP SA.
- b) Wysokość faktycznie dokonanej wypłaty zysku spowoduje zagrożenie terminowości spłaty zobowiązań wobec PKO BP SA.

Zgodnie z zapisami umowy kredytowej w przypadku naruszenia umowy kredytowej bank ma prawo żądania spłaty jakiegokolwiek zadłużenia przed pierwotnie ustalonym w Umowie terminem.

Na dzień 31.12.2016 r. Spółka wypełniła postanowienia umowy kredytowej.

Na dzień 31.12.2015 r. Spółka wypełniła postanowienia umowy kredytowej.

Kredyt w rachunku bieżącym spółki zależnej- umowa nr 31 1020 2528 0000 0002 0391 8786 z późniejszymi zmianami zawarta z Bankiem PKO BP S.A.

"Kredytobiorca zobowiązuje się do utrzymywania w okresie trwania transakcji wskaźnika: zadłużenie finansowe netto/EBITDA na poziomie nie wyższym niż 3,7; wskaźnik liczony będzie w cyklach kwartalnych za okres ostatnich 4 zakończonych kwartałów; zadłużenie finansowe należy definiować jako sumę zadłużenia krótko- i długoterminowego minus środki pieniężne w kasie i rachunkach bankowych/zysk z działalności operacyjnej plus amortyzacja - ujemna wartość EBITDA jest równoznaczna z przekroczeniem powyższego wskaźnika; ujemna wartość wskaźnika Debt/EBITDA, spowodowana ujemną wartością EBITDA jest równoznaczna z przekroczeniem powyższego wskaźnika, w przypadku złamania covenantu PKO BP S.A. przysługiwać będzie prawo do zastosowania sankcji przewidzianych w umowie kredytowej m.in. do:

- 1) zmiany warunków cenowych umowy kredytu,
- 2) wstrzymania wykorzystania kredytu,
- 3) ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia wierzytelności PKO BP SA,
- 4) wypowiedzenia umowy kredytu.

Ponadto PKO BP SA jest uprawniony do zastosowania sankcji przewidzianych w umowie m.in:

- 1) zmiany warunków cenowych umowy kredytu,
- 2) wstrzymania wykorzystania kredytu,
- 3) ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia wierzytelności PKO BP SA,
- 4) wypowiedzenia umowy kredytu.

w przypadku przekroczenia przez poręczyciela FO RAFAMET SA wskaźnika: dług netto/EBITDA wartości 3,5 (liczonego w cyklach rocznych na bazie jednostkowych danych poręczyciela FO RAFAMET SA za okres ostatniego zakończonego roku obrachunkowego na podstawie jednostkowych rocznych sprawozdań finansowych wg. zasad określonych powyżej."

Kredyt w rachunku bieżącym zaciągnięty przez spółkę zależną- umowa nr 5990/13/400/04 z późniejszymi zmianami zawarta z Bankiem Millennium SA:

„Kredytobiorca zobowiązuje się do utrzymywania w okresie do całkowitej spłaty zadłużenia wskaźnika poziomu zadłużenia na poziomie nie wyższym niż 0,75.

Wskaźnik weryfikowany będzie na podstawie jednostkowych sprawozdań finansowych w okresach rocznych

Wskaźnik liczony jako: (Suma bilansowa-Kapitał Własny)/ Suma bilansowa"

„Kredytobiorca zobowiązuje się do utrzymywania kapitałów własnych wraz z zyskiem roku bieżącego skorygowanym o wypłaty środków przez właścicieli, na poziomie nie niższym niż 14 000 000 PLN”

„Kredytobiorca zobowiązuje się do zapewnienia pochodzących z działalności gospodarczej wpływów na rachunek rozliczeniowy nie mniejszej niż 75% przychodów netto ze sprzedaży Kredytobiorcy”

„Kredytobiorca zobowiązuje się do zapewnienia obrotów powstałych w wyniku realizacji transakcji walutowych pomiędzy Bankiem a Kredytobiorcą, po zawarciu odrębnych umów w wysokości proporcjonalnej do udziału Banku w finansowaniu Kredytobiorcy, jednakże nie mniejszej niż 80% obrotu walutowego miesięcznie”

Spółka zależna wypełniła również warunki covenants wynikające z zawartych umów kredytowych.

31. Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe z tytułu świadczeń pracowniczych

	<i>na dzień 31.12.2016</i>	<i>na dzień 31.12.2015</i>
Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe	2 589	2 202
Rezerwy na nagrody jubileuszowe	6 939	6 884
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu niewykorzystane urlopów - krótkoterminowe	885	655
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu premii - krótkoterminowe	195	170
Razem rezerwy i rozliczenia międzyokresowe z tytułu świadczeń pracowniczych, w tym:	10 608	9 911
- długoterminowe	8 198	8 076
- krótkoterminowe	2 410	1 835

Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy. W związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuarialną na dzień 31 grudnia 2016 oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych.

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień bilansowy do wyceny na dzień sprawozdawczy są następujące:

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Stopa dyskontowa (%)</i>	3,5% w RAFAMET S.A. 3,5% w spółce zależnej	3,0% w RAFAMET S.A. 3,5% w spółce zależnej
<i>Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)</i>	0% w 2017 w RAFAMET S.A oraz 0% w spółce zależnej	2,0% w 2016 rok oraz 0,0% w latach następnych w RAFAMET S.A oraz 0% w spółce zależnej

Podsumowanie rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

Zmiany w stanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	31.12.2016	31.12.2015
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu sprawozdawczego	2 202	2 005
Koszty bieżącego zatrudnienia	71	71
Koszty odsetek	54	54
Koszty przeszłego zatrudnienia	389	-
(Zyski) straty aktuarialne	212	266
Wyplacone świadczenia	-339	-194
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu sprawozdawczego	2 589	2 202

31.1. Zmian stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych z tytułu świadczeń pracowniczych

	Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe	Rezerwy na nagrody jubileuszowe	Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu niewykorzystanych urlopów	Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu premii
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	2 202	6 884	655	170
Utworzenie rezerwy	726	821	1 130	195
Rozwiązanie rezerwy	0	0	500	
Wykorzystanie rezerwy	339	766	400	170
Na dzień 31 grudnia 2016 roku, w tym:	2 589	6 939	885	195
- długoterminowe	2 084	6 114	0	
- krótkoterminowe	505	825	885	195
Na dzień 1 stycznia 2015 roku	2 005	6 871	985	-
Utworzenie rezerwy	391	876	411	170
Rozwiązanie rezerwy	23	40	655	
Wykorzystanie rezerwy	171	823	86	
Na dzień 31 grudnia 2015 roku, w tym:	2 202	6 884	655	170
- długoterminowe	1 818	6 258	-	
- krótkoterminowe	384	626	655	170

32. Pozostałe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne

32.1. Zmiany stanu pozostałych rezerw i rozliczeń międzyokresowych biernych

	RAZEM	Rezerwy na naprawy gwarancyjne	Pozostałe rezerwy	Rezerwy na prowizje
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	1 519	350	-	1 169
Utworzone w ciągu roku obrotowego	2 739	205		2 534
Wykorzystane	1 859	225		1 634
Rozwiązania	50	50	-	
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	2 349	280	-	2 069
- krótkoterminowe	2 349	280	-	2 069
- długoterminowe	-	-		-
Na dzień 1 stycznia 2015 roku	1 548	670	83	795
Utworzone w ciągu roku obrotowego	1 579	530		1 049
Wykorzystane	1 338	580	83	675
Rozwiązania	270	270	-	
Na dzień 31 grudnia 2015 roku	1 519	350	-	1 169
- krótkoterminowe	1 519	350	-	1 169
- długoterminowe	-	-		-

32.2. Rezerwa na naprawy gwarancyjne

Grupa tworzy rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych w oparciu o poziom napraw gwarancyjnych w latach ubiegłych. Przewiduje się, że większość tych kosztów zostanie poniesiona w następnym roku obrotowym. Założenia zastosowane do obliczenia rezerwy na naprawy gwarancyjne oparte zostały na bieżących poziomach sprzedaży i 2 letnim okresie gwarancyjnym na wszystkie sprzedane produkty. Koszty z tytułu utworzonych rezerw Grupa wykazuje w ramach kosztów sprzedaży.

32.3. Rezerwy na prowizje

Pozycja obejmuje rezerwę na prowizję dotyczącą pośrednictwa sprzedanych maszyn. Koszty z tytułu utworzonych rezerw na prowizje Grupa wykazuje w ramach kosztów sprzedaży.

33. Zobowiązania długoterminowe

Pozycja obejmuje zatrzymaną płatność wobec wykonawcy oddanej do użytkowania w 2015 roku Hali Montażu II tytułem zabezpieczenia należytego wykonania umowy

	31.12.2016	31.12.2015
Zobowiązania długoterminowe	321	321

Zabezpieczenie zgodnie z umową będzie zwalniane etapowo, tj.:

- 70% zabezpieczenia po upływie 36 miesięcy od dnia uzyskania pozwolenia na użytkowanie dla Inwestycji co stanowi wartość 225 tys. zł płatne do lutego 2018 roku,
- 15% zabezpieczenia po upływie 60 miesięcy od dnia uzyskania pozwolenia na użytkowanie dla Inwestycji co stanowi 48 tys. zł płatne do lutego 2020 roku,
- 15% zabezpieczenia w terminie 120 miesięcy od dnia podpisania Protokołu Końcowego co stanowi 48 tys. zł płatne do lutego 2025 roku.

34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, z tytułu kontraktów oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe

	31.12.2016	31.12.2015
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	20 778	13 511
Wobec jednostek powiązanych		
Wobec pozostałych jednostek	20 778	13 511

Pozostałe zobowiązania

	31.12.2016	31.12.2015
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	1 658	1 513
Pozostałe zobowiązania	310	326
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych	363	631
zobowiązania z tytułu opłat środowiskowych	35	31
zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	2 064	1 858
zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych	665	393
zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	609	
pozostałe zobowiązania budżetowe	28	63
zaliczki na dostawy	1 515	1 761
Zobowiązania z tytułu kontraktów	1 698	538
zaliczki do kontraktów	18 037	8 242
Zobowiązania handlowe i pozostałe	26 982	15 356

Struktura walutowa zobowiązań krótkoterminowych bez kredytów i leasingów

	31.12.2016	31.12.2015
w walucie polskiej	24 127	17 746
w walutach obcych wg walut i po przeliczeniu na PLN	23 633	11 121
waluta - EUR	3 977	1 891
przeliczone na PLN	17 491	8 067
waluta - USD	684	908
przeliczone na PLN	2 355	3 029
waluta - CZK	10 822	5
przeliczone na PLN	1 815	1
waluta - AUD	668	
przeliczone na PLN	1 972	
waluta - GBP		4
Pozostałe waluty przeliczona PLN		24
Zobowiązania handlowe i pozostałe ogółem	47 760	28 867

Zasady i warunki płatności zobowiązań finansowych:

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w punkcie 38 dodatkowych informacji i objaśnień.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach 60 dniowych.

Pozostałe zobowiązania są nieoprocentowane, ze średnim 30 dniowym terminem płatności.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane w okresach 30 dni w ciągu całego roku obrotowego.

34.2. Inne rozliczenia międzyokresowe

Inne rozliczenia międzyokresowe	31.12.2016	31.12.2015
Długoterminowe (dotacje):	1 498	1 550
Krótkoterminowe (dotacje):	138	138
Inne rozliczenia międzyokresowe, razem	1 636	1 688

Pozycja obejmuje wartość dotacji otrzymanych na sfinansowanie poniesionych kosztów wytworzenia środków trwałych objętych projektem celowym. Rozliczenie przychodów następuje stopniowo przez szacowany okres użytkowania dotowanego aktywa.

35. Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami wynikającymi ze sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami ze sprawozdania z przepływów pieniężnych

	<i>rok zakończony</i>	<i>rok zakończony</i>
	<i>31.12.2016 r.</i>	<i>31.12.2015 r.</i>
Zmiana stanu wynikająca ze sprawozdania z sytuacji finansowej <i>zobowiązań z wyjątkiem pożyczek i kredytów</i>	-16 673	2 508
Zmiana stanu zobowiązań inwestycyjnych	268	-917
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu leasingu finansowego oraz wyceny instrumentów finansowych	-1 611	416
Zmiana stanu <i>zobowiązań z wyjątkiem pożyczek i kredytów</i> wynikająca ze sprawozdania z przepływów pieniężnych	-18 552	2 007
Zmiana stanu wynikająca ze sprawozdania z sytuacji finansowej <i>rezerw i rozliczeń międzyokresowych biernych</i>	-1 527	116
Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne odniesiona bezpośrednio na kapitał własny	212	265
Zmiana stanu <i>rezerw i rozliczeń międzyokresowych biernych</i> wynikająca ze sprawozdania z przepływów pieniężnych	-1 315	381
Zmiana stanu wynikająca ze sprawozdania z sytuacji finansowej <i>zapasów</i>	-1 877	-736
Przyjęcie na środki trwałe	-145	
Zmiana stanu <i>zapasów</i> wynikająca ze sprawozdania z przepływów pieniężnych	-2 022	-736
Zmiana stanu wynikająca ze sprawozdania z sytuacji finansowej <i>należności</i>	-21 707	-3 889
Zmiana stanu <i>należności</i> inwestycyjnych	-15	
Zmiana stanu <i>należności</i> wynikająca ze sprawozdania z przepływów pieniężnych	-21 722	-3 889

36. Nakłady inwestycyjne

W 2016 na nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych zostały poniesione wydatki w wysokości 8 846 tys. zł. W 2016 r. Spółka nabyła znak towarowy PORĘBA 1798 i prawa do jego wykorzystania na wartość 1.200 tys. zł, jak również dokumentację techniczną związaną z tym znakiem towarowym na 1.250 tys. zł.

W roku 2016 nastąpiło przeniesienie z Poręby do Kuźni Raciborskiej obrabiarki DIXI 410CNC. Spółka zależna poniosła nakłady inwestycyjne na wykonanie trzech skrzyń formierskich oraz nakłady na projekt, dostawę, montaż i uruchomienie instalacji odciągowej z komory gratowania oraz hali czyszczenia.

W 2015 r. została oddana do eksploatacji Hala Montażu II. Na nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych zostały poniesione wydatki w wysokości 9 171 tys. zł.

W roku 2017 planowane wydatki inwestycyjne Emitenta wyniosą około 5.000 tys. zł. w tym na zakup, modernizację i kontynuację budowy obrabiarek do własnego parku maszynowego planuje się przeznaczyć 4.050 tys. zł. Spółka zależna planuje zakup i wymianę suwnicy, modernizację instalacji ciepłowniczej, modernizację transportu pneumatycznego na kwotę około 2 417 tys. zł.

37. Zobowiązania warunkowe

	31.12.2016	31.12.2015	Zmiana (w tys. zł)
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych	5 800	6 581	(781)
Zobowiązanie warunkowe wobec dostawcy urządzenia	1 616	1 616	-
Razem zobowiązania warunkowe	7 416	8 197	(781)

Dnia 24.05.2016 r. RAFAMET S.A. otrzymał podpisany przez HSBC Bank Polska S.A. aneks do umowy o linię gwarancyjną z dnia 14.10.2009 r. podwyższającego jego dotychczasową kwotę z 4.000 tys. EUR do wysokości 6.000 tys. EUR jak również przedłużający dostępność limitu do dnia 26.05.2017 r..

Dnia 20.09.2016 r. RAFAMET S.A. podpisał aneks do umowy ramowej o udzielanie gwarancji kontraktowych z Firmą ubezpieczeniową Generali Towarzystwo Ubezpieczeń S.A w ramach limitu odnawialnego wynoszącego 2.000 tys. zł w okresie do dnia 20.09.2017 r. Gwarancje kontraktowe obejmują: gwarancje zapłaty wadium, gwarancje należytego wykonania kontraktu, gwarancje należytego usunięcia wad i usterek oraz gwarancje zwrotu zaliczki.

Z tytułu udzielenia gwarancji Zobowiązany jest zobligowany do uiszczenia składki. Zabezpieczeniem udzielonej gwarancji stanowią weksle własne z deklaracjami wekslowymi.

Dnia 30.11.2016 r. RAFAMET S.A. otrzymał podpisany przez Raiffeisen Bank Polska S.A. aneks do umowy o limit wierzytelności z dnia 29.07.2009 r. Okres wykorzystania limitu wierzytelności został wydłużony do dnia 31.10.2017 r. Dotychczasowa kwota limitu uległa obniżeniu i wynosi 8.000 tys. zł. W ramach obowiązującego limitu będą wystawiane gwarancje do kwoty 8.000 tys. zł z terminem ważności do dnia 31.12.2018 r., natomiast gwarancje do 3.500 tys. zł z terminem do 31.12.2020 r. Emitent może wykorzystać limit na walutowe transakcje terminowe do kwoty stanowiącej równowartość 2.000 tys. zł z terminem spłaty do 31.10.2018 r.

Zobowiązania warunkowe obejmują wartość gwarancji i regwarancji dobrego wykonania kontraktu, udzielonych kontrahentom Grupy przez banki, oraz zobowiązanie warunkowe tytułem wystawionych not zmniejszających należność kontrahenta amerykańskiego.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

Poniżej przedstawiono tabele charakteryzujące zadłużenie pośrednie i warunkowe wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

L.P.	BENEFICJENT / KRAJ	RODZAJ GWARANCJI	KWOTA w tys. (zł)	TERMIN WAŻN.	ZABEZPIECZENIE
1.	GUANGZU Metro/Chiny L8	regwararancja dobrego wykonania kontraktu	217	14.10.2018r.	cesja globalna z kontraktów
2.	GUANGZU Metro/Chiny L4	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	219	14.10.2017	cesja globalna z kontraktów
3.	GUANGZU Metro/Chiny L14	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	406	14.07.2018	cesja globalna z kontraktów
4.	GUANGZU Metro/Chiny L21	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	221	14.10.2017	cesja globalna z kontraktów
5.	GUANGZU Metro/Chiny L13	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	217	14.10.2017	cesja globalna z kontraktów
6.	ONCF/Maroco	regwararancja dobrego wykonania kontraktu	131	bezterminowo	kaucja
7.	Siemens Malaysia Sdn/Malezja	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	254	14.08.2019r.	cesja globalna z kontraktów
8.	SNIEM/ Mauretania	gwarancja przetargowa	125	bezterminowo	kaucja
9.	OFFICE NATIONAL/Maroco	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	95	bezterminowo	kaucja
10.	Metro-Link/Indie	regwarancja przetargowa	165	05.08.2017r.	cesja globalna z kontraktów
11.	AB Lietuvos/Litwa	gwarancja dobego wykonania umowy	284	03.10.2017r.	linia wielocelowa
12.	S-Bahn Berlin	gwarancja dobrego wykon kontraktu i rękojmi	422	20.04.2018r.	cesja globalna z kontraktów
13.	FARAB International/ZEA	gwarancja dobrego wykonania i usunięcia wad	484	30.06.2019r.	linia wielocelowa
14.	Metro Warszawskie Sp. z o.o.	gwarancja dobrego wykonania i usunięcia wad	12	30.01.2019r.	weksle in blanco
15.	ALSTOM TRANSPORT/Arabia Saud	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	520	14.11.2018r.	cesja globalna z kontraktów
16.	GULERMAK/Turcja	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	105	14.09.2018r.	cesja globalna z kontraktów
17.	Przewozy Regionalne Warszawa	gwarancja dobrego wyk.i usun.wad	64	15.11.2017r	cesja globalna z kontraktów
18.	JSC O'zbekiston/Uzbekistan	gwarancja przetargowa	418	02.10.2017r.	cesja globalna z kontraktów
19.	GULERMAK/Turcja	regwarancja dobredo wykonania	206	14.03.2019r.	cesja globalna z kontraktów
20.	GULERMAK/Turcja	regwarancja dobredo wykonania	206	14.03.2019r.	cesja globalna z kontraktów
21.	PKP CARGOTABOR	gwarancja dobredo wykonania i rękojmi	471	15.04.2019r.	cesja globalna z kontraktów
22.	HAL/Indie	regwarancja przetargowa	25	29.04.2017r.	cesja globalna z kontraktów
23.	PKP Cargo S.A. Warszawa	gwarancja dobrego wykonania i rekojmi	29	28.01.2017r	cesja globalna z kontraktów
24.	MTR Corporation / Australia	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	504	13.08.2018 r.	cesja globalna z kontraktów
	RAZEM		5 800		
	Contemporary Machinery Engineering Services,Inc	zobowiązanie warunkowe	1 616		
	RAZEM		7 416		

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

Poniżej przedstawiono tabele charakteryzujące zadłużenie pośrednie i warunkowe Grupy. wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 r

L.P.	BENEFICJENT / KRAJ	RODZAJ GWARANCJI	KWOTA w tys. zł.	TERMIN WAŻNOŚCI	ZABEZPIECZENIE
1	ONCF/Maroco	regwararancja dobrego wykonania kontraktu	126,1	bezterminowo	kaucja
2	REMAS REDUKTOR/Turcja	regwarancja dobrego wyk kontraktu	832,3	01.11.2016r.	cesja globalna z kontraktów
3	SNIEM/ Mauretania	gwarancja przetargowa	117,0	bezterminowo	kaucja
4	OFFICE NATIONAL/Maroco	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	91,1	bezterminowo	kaucja
5	Akdas Dokum Sanayi/Turcja	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	1 448,9	29.10.2016r.	cesja globalna z kontraktów
6	Zhejiang Complete Tendering/Chiny	gwarancja przetargowa	117,0	09.02.2016 r.	cesja globalna z kontraktów
7	JSC Georgian Railway/Gruzja	regwarancja przetargowa	205,4	29.02.2016 r.	linia wielocelowa
8	AB Lietuvos/Litwa	gwarancja dobego wykonania umowy	274,0	03.10.2017r.	linia wielocelowa
9	GUOXIN Tendering Group/Chiny	regwarancja przetargowa	596,6	22.04.2016r.	cesja globalna z kontraktów
10	Arcelormittel S.A./Polska	gwarancja rekojmi	429,3	25.07.2016 r.	cesja globalna z kontraktów
11	Kardemir /Turcja	gwarancja dobrego wykon kontraktu i rękojmi	230,1	02.05.2016r	cesja globalna z kontraktów
12	Heavy Vehicles Factory/Indie	regwarancja przetargowa	370,6	01.04.2016 r.	cesja globalna z kontraktów
13	PKP Przewozy Regionalne O/Poznań	gwarancja dobrego wykonania i usunięcia wad	155,0	07.11.2016r.	cesja globalna z kontraktów
14	ALSTOM TRANSPORT/Arabia Saudyjska	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	500,7	14.11.2018r.	cesja globalna z kontraktów
15	ThyssenKrupp Industrial Solutions/Niemcy	gwarancja rękojmi	452,8	30.06.2016r.	cesja globalna z kontraktów
16	Przewozy Regionalne Warszawa/Lublin	gwarancja dobrego wyk.i usun.wad	64,4	15.11.2017r	cesja globalna z kontraktów
17	Dopravni Podnik Ostrava/Czechy	gwarancja przetargowa	63,1	17.03.2016r.	cesja globalna z kontraktów
18	PKP Cargo S.A. Warszawa	gwarancja dobrego wykonania i rekojmi	29,4	28.01.2017r	cesja globalna z kontraktów
19	MTR Corporation / Australia	regwarancja dobrego wykonania kontraktu	476,9	13.08.2018 r.	cesja globalna z kontraktów
	RAZEM		6.580,7		
	Contemporary Machinery Engineering Services, Inc	zobowiązanie warunkowe	1 616,4		
	RAZEM		8 197,1		

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

37.1. Sprawy sądowe

Na dzień 31.12.2016r. Grupa nie uczestniczyła w postępowaniach sądowych ani arbitrażowych, które mają wpływ na sytuację finansową i rentowność.

37.2. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

38. Informacje o podmiotach powiązanych

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązаныmi za bieżący i poprzedni rok obrotowy:

Transakcje z podmiotami powiązаныmi (w tys. zł)

Podmiot powiązany	Należności od podmiotów powiązanych		Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych		Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych		Zakupy od podmiotów powiązanych	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15	za rok zakończony 31.12.16	za rok zakończony 31.12.15	za rok zakończony 31.12.16	za rok zakończony 31.12.15
OOO STANRUS – RAFAMET - z tytułu dostaw i pozostałe	134	304	1 506		0	289	361	
OOO STANRUS – RAFAMET - z tytułu kontraktu	1 032	7 919			0	1 018		
Razem	1 166	8 223	1 506		0	1 307	361	0

Ilość akcji będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących przedstawia się następująco:

Osoba zarządzająca	łączna liczba akcji	wartość nominalna akcji
<i>Stan na dzień 31.12.2016</i>		
E. Longin Wons	28 000 szt.	280 000 zł.
Maciej Michalik	4.822 szt.	48 220 zł.
Michał Tatarek	216 000 szt.	2 160 000 zł.
<i>Stan na dzień 31.12.2015</i>		
E. Longin Wons	28 000 szt.	280 000 zł.
Maciej Michalik	4.822 szt.	48 220 zł.
Michał Tatarek	216 000 szt.	2 160 000 zł.

38.1. Jednostka dominująca całej Grupy

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Agencja Rozwoju Przemysłu SA z siedzibą w Warszawie jest właścicielem 47,29% akcji zwykłych RAFAMET S.A. (31 grudnia 2015: 47,29 %).

38.2. Jednostka stowarzyszona

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiada 50% udział w spółce OOO *STANRUS RAFAMET* w Moskwie. (31 grudnia 2015: 50%).

38.3. Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi

Wszelkie transakcje z podmiotami powiązаныmi są przeprowadzane na warunkach stosowanych przez Spółkę w relacjach gospodarczych z podmiotami niepowiązаныmi, mają charakter rynkowy i są dokonywane wyłącznie na warunkach rynkowych.

38.4. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu i Rady Nadzorczej

W okresie sprawozdawczym nie udzielono pożyczek członkom Zarządu i Rady Nadzorczej.

38.5. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu

W okresie sprawozdawczym Grupa nie prowadziła żadnych transakcji z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej.

38.6. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy

38.6.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Zarząd jednostki dominującej		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	905	729
Nagrody jubileuszowe		
Świadczenia po okresie zatrudnienia		
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy		
Rada Nadzorcza jednostki dominującej		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	256	250
Nagrody jubileuszowe	-	-
Świadczenia po okresie zatrudnienia	-	-
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	-
Zarządy jednostek zależnych		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	507	406
Nagrody jubileuszowe	-	-
Świadczenia po okresie zatrudnienia	-	-
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	-
Rada Nadzorcza jednostek zależnych		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	39	36
Nagrody jubileuszowe	-	-
Świadczenia po okresie zatrudnienia	-	-
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	-
Razem	1 707	1 421

38.6.2. Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2015</i>
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	697	692
Nagrody jubileuszowe	49	45
Świadczenia po okresie zatrudnienia	-	-
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	-
Łączna kwota wynagrodzenia wypłaconego głównej kadry kierowniczej (za wyjątkiem członków Zarządu i Rady Nadzorczej)	746	737

39. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku w podziale na rodzaje usług:

<i>Rodzaj usługi</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016*</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2015**</i>
----------------------	--	---

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

Badanie rocznych sprawozdań finansowych spółek oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego	58	55
Przegląd sprawozdań finansowych spółek oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego	23	33
Usługi doradztwa podatkowego	-	-
Pozostałe usługi poświadczające	-	-
Razem	81	88

* odnosi się do BDO sp. z o.o.

** odnosi się do Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.

Umowy zawarte z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

- Umowa z dnia 30.06.2016 r. zawarta z BDO sp. z o.o. (02-676 Warszawa, ul. Postępu 12) na wykonanie przeglądu śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego RAFAMET S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego na dzień 30.06.2016 i badania jednostkowego sprawozdania finansowego RAFAMET S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2016.
- Umowa z dnia 04.08.2015 r. zawarta z firmą audytorską Ernst & Young Audyt Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. (00-124 Warszawa, Rondo ONZ 1) na wykonanie przeglądu śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego RAFAMET S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego na dzień 30.06.2015 i badania jednostkowego sprawozdania finansowego RAFAMET S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015.
- Umowa z dnia 04.08.2016 r. zawarta z BDO sp. z o.o. (02-676 Warszawa, ul. Postępu 12) na wykonanie przeglądu śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Odlewni RAFAMET sp. z o.o. na dzień 30.06.2016 i badanie jednostkowego sprawozdania finansowego Odlewni RAFAMET sp. z o.o. za rok 2016.
- Umowa z dnia 31.07.2015 r. zawarta z firmą audytorską Ernst & Young Audyt Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. (00-124 Warszawa, Rondo ONZ 1) na wykonanie przeglądu śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Zespołu Odlewni „RAFAMET” sp. z o.o. na dzień 30.06.2015 i badanie jednostkowego sprawozdania finansowego Zespołu Odlewni „RAFAMET” sp. z o.o. za rok 2015.

40. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Grupa monitoruje ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego i dzierżawy z opcją zakupu, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Grupa nie zawierała w 2016 roku walutowych kontraktów terminowych typu *forward*.

40.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych.

Grupa wykorzystuje zewnętrzne finansowanie o oprocentowaniu zmiennym. W 2016 roku Grupa zwiększyła zadłużenie kredytowe oraz obniżyła zadłużenie z tytułu leasingu.

40.2. Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych kontraktów w EUR. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania sprzedaży lub zakupów w walutach innych niż jej waluta wyceny.

Wysoki udział sprzedaży eksportowej w przychodach Grupy (około 85-90%) generuje wysokie ryzyko kursowe, szczególnie istotne w przypadku kontraktów zawartych na dłuższe okresy czasu.

Na ograniczenie ryzyka kursowego wpływa realizacja zakupów komponentów i materiałów w walutach sprzedaży wyrobów gotowych. Materiały importowane lub wyrażone w walucie stanowią ok.36% materiałów stosowanych w produkcji.

40.3. Ryzyko cen materiałów

Produkcja Grupy ma charakter materiałochłonny, a udział wyrobów hutniczych i komponentów w postaci części maszyn i urządzeń elektrotechnicznych w kosztach produkcji jest wysoki. Dlatego wzrost cen materiałów zaopatrzeniowych w istotny sposób może wpływać na ryzyko wzrostu kosztów produkcji i kształtowania się rentowności sprzedaży.

40.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Grupy jest ściśle związane z działalnością podstawową. Klienci poddawani są wstępnej weryfikacji i zobowiązani są do przedstawienia zabezpieczeń finansowych. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczne.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Grupy, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, ryzyko kredytowe Grupy powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko równa jest wartości bilansowej tych instrumentów.

W Grupie nie występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego.

40.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy wymagalności/ zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, umowy leasingu finansowego oraz kredyty kupiecki.

Posiadane środki pieniężne, uzyskane z tytułu zrealizowanej sprzedaży oraz z kredytu pozwoliły na utrzymanie płynności Grupy na poziomie porównywalnym z ubiegłym rokiem. Wskaźnik bieżącej płynności, który określa stopień wypłacalności jednostek wyniósł 1,4. Grupa posiada zdolność do regulowania zobowiązań bieżących. Wskaźnik szybkiej płynności wyniósł 1,2.

W poniższej tabeli została zaprezentowana analiza porównawcza podstawowych wskaźników płynności :

Lp.	Rodzaj wskaźnika płynności	31.12.2016	31.12.2015	Optymalna wartość
1.	Wskaźnik płynności I	1,4	1,5	1,3-2,0
2.	Wskaźnik płynności II	1,2	1,2	1,0

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku według daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

	Na żądanie	Do 12 miesięcy	Od 1 do 5 lat	Pow. 5 lat
31 grudnia 2016 roku		47 196	15 581	
Oprocentowane kredyty i pożyczki	-	20 990	8 587	
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu		3 097	6 673	
Zobowiązania tytułu dostaw i usług oraz pozostałe		23 109	321	
31 grudnia 2015 roku		33 532	19 420	
Oprocentowane kredyty i pożyczki	-	15 371	10 907	
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu		2 868	8 513	
Zobowiązania tytułu dostaw i usług oraz pozostałe		15 293		

41. Instrumenty finansowe

a) Instrumenty pochodne

Na dzień 31.12.2016 i 31.12.2015 roku Grupa nie posiadała kontraktów typu forward.

b) Pozostałe instrumenty finansowe

Grupa korzysta z innych instrumentów finansowych obejmujących: umowy leasingu finansowego z opcją zakupu, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy.

Grupa posiada też takie instrumenty finansowe jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Jedynie instrumenty pochodne zostały wykazane w sprawozdaniu finansowym według wartości godziwej.

41.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Na dzień 31.12.2016 r. oraz na dzień 31.12.2015 r. według oceny Grupy wartość godziwa środków pieniężnych, krótkoterminowych lokat, należności z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu dostaw i usług, kredytów w rachunku bieżącym oraz pozostałych zobowiązań krótkoterminowych nie odbiega istotnie od ich wartości bilansowych.

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat/ sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych

01-12.2016

	<i>Przychody/ (koszty) z tytułu odse- tek</i>	<i>Zyski/ (stra- ty) z tytułu różnic kur- sowych</i>	<i>Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktualizują- cych</i>	<i>Zyski/ (straty) z tytułu wyceny</i>	<i>Zyski/ (stra- ty) ze sprze- daży instru- mentów finansowych</i>	<i>Pozostałe</i>
<i>Aktywa finansowe</i>						
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	155	262	219	-228		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1	-80		-14		
RAZEM	156	182	219	-242		

	<i>Przychody/ (koszty) z tytułu odse- tek</i>	<i>Zyski/ (stra- ty) z tytułu różnic kur- sowych</i>	<i>Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktualizują- cych</i>	<i>Zyski/ (straty) z tytułu wyceny</i>	<i>Zyski/ (stra- ty) ze sprze- daży instru- mentów finansowych</i>	<i>Pozostałe</i>
<i>Zobowiązania finansowe</i>						
zobowiązania z tytułu dostaw oraz pozostałe finansowe	-43	-50		-263		
kredyty	-1 158					
zobowiązania z tytułu leasingu	-401			-72		
RAZEM	-1 602	-50	0	-335		

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

01-12.2015

	<i>Przychody/ (koszty) z tytułu odse- tek</i>	<i>Zyski/ (stra- ty) z tytułu różnic kur- sowych</i>	<i>Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktua- lizujących</i>	<i>Zyski/ (straty) z tytułu wyceny</i>	<i>Zyski/ (stra- ty) ze sprze- daży instru- mentów finansowych</i>	<i>Pozostałe</i>
<i>Aktywa finansowe</i>						
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	480	60	451	79		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	7	-242				
RAZEM	487	-182	451	79		

	<i>Przychody/ (koszty) z tytułu odse- tek</i>	<i>Zyski/ (stra- ty) z tytułu różnic kur- sowych</i>	<i>Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktua- lizujących</i>	<i>Zyski/ (straty) z tytułu wyceny</i>	<i>Zyski/ (stra- ty) ze sprze- daży instru- mentów finansowych</i>	<i>Pozostałe</i>
<i>Zobowiązania finansowe</i>						
zobowiązania z tytułu dostaw oraz pozostałe finansowe	-5	-30		-21		
kredyty	-1 127					
zobowiązania z tytułu leasingu	-193					
RAZEM	-1 325	-30	0	-21		

41.2. Analiza wrażliwości

Działalność Grupy wiąże się z ekspozycją na ryzyko finansowe zmian kursów walut i stóp procentowych. Stopień wrażliwości Grupy na 10-proc. wzrost i spadek kursu wymiany PLN na waluty obce przedstawiony jest w poniższej tabeli. 10% to stopa wrażliwości wykorzystywana w wewnętrznych raportach dotyczących ryzyka walutowego. Analiza wrażliwości obejmuje nierozliczone pozycje denominowane w walutach obcych. Wartość dodatnia poniższej tabeli wskazuje wzrost zysku i zwiększenie kapitału własnego towarzyszące wzmocnieniu się kursu wymiany PLN na waluty obce o 10%. W przypadku 10-proc.osłabienia PLN w stosunku do danej waluty obcej wartość ta byłaby ujemna, a wpływ na zysk i kapitały własne byłby odwrotny.

Wrażliwość instrumentów finansowych na ryzyko walutowe obliczono jako różnicę pomiędzy pierwotną wartością księgową instrumentów finansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych) a ich potencjalną wartością księgową przy założonych wzrostach/spadkach kursów walut. Wrażliwość Grupy na ryzyko walutowe spadła w bieżącym okresie.

Narażenie Grupy na ryzyko stopy procentowej związane jest z aktywami i zobowiązaniami finansowymi. Wrażliwość instrumentów finansowych na ryzyko stóp procentowych obliczono jako iloczyn salda pozycji księgowych wrażliwych na stopy procentowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych) oraz adekwatnego odchylenia stopy procentowej.

Potencjalnie możliwe zmiany w zakresie ryzyka rynkowego Grupa oszacowała następująco:

1% zmiana w zakresie stopy procentowej PLN (wzrost lub spadek stopy procentowej),

1% zmiana w zakresie stopy procentowej USD (wzrost lub spadek stopy procentowej),

1% zmiana w zakresie stopy procentowej EUR (wzrost lub spadek stopy procentowej).

Wrażliwość Grupy na ryzyko stopy procentowej wzrosło w bieżącym okresie.

Poniżej ustalone wartości ustalone zostały w ujęciu rocznym.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

AKTYWA ORAZ ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE NARAŻONE NA RYZYKO WALUTOWE

	Wartość wyrażona w walucie (w tys.):					Wartość po przeliczeniu
	EUR	USD	CZK	AUD	GBP	
31.12.2016						
Aktywa finansowe (+):						
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności finansowe	3 906	75	45 176			24 257
Należności kontraktowe nie pokryte zaliczką	7 777	-			201	33 924
Pozostałe aktywa finansowe						-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	291	40	0			1 412
Zobowiązania finansowe (-):						
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne						
Leasing finansowy	(439)					(1 997)
Pochodne instrumenty finansowe						
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(1 057)	(196)	(10 822)		-	(7 473)
Ekspozycja na ryzyko walutowe razem	10 478	(81)	34 354		201	-
31.12.2015						
Aktywa finansowe (+):						
Pożyczki						-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności finansowe	3 114	100				13 228
Należności kontraktowe nie pokryte zaliczką	8 118	273			1 022	37 350
Pozostałe aktywa finansowe						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	217	24	0			988
Zobowiązania finansowe (-):						
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne						-
Leasing finansowy	(559)					(2 448)
Pochodne instrumenty finansowe						
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(546)	(197)	(5)		(4)	(3 206)
Ekspozycja na ryzyko walutowe razem	10 344	200	(5)		1 022	(4)

* wyłączono ze zobowiązań finansowych zaliczki, zobowiązania budżetowe i pracownicze

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

ANALIZA WRAŻLIWOŚCI NA RYZYKO WALUTOWE

	Wahania kursu	Wpływ na wynik finansowy:					Wpływ na inne dochody całkowite:		
		EUR	USD	CZK	AUD	razem	EUR	USD	razem
31.12.2016									
Wzrost kursu walutowego	10%	3 605	(31)	437	59	4 071			-
Spadek kursu walutowego	-10%	(3 605)	31	(437)	(59)	(4 071)			-
31.12.2015									
Wzrost kursu walutowego	10%	3 435	57	(0)	282	3 774			-
Spadek kursu walutowego	-10%	(3 435)	(57)	0	(282)	(3 774)			-

AKTYWA ORAZ ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE NARAŻONE NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

	Wartość nominalna
31.12.2016	
Aktywa finansowe (+):	
Pożyczki	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności finansowe	
Pochodne instrumenty finansowe	
Pozostałe aktywa finansowe	
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 712
Zobowiązania finansowe (-):	
Kredyty, pożyczki,	(29 577)
Leasing finansowy	(9 770)
Pochodne instrumenty finansowe	
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	
Ekspozycja na ryzyko stóp % razem	(37 635)
31.12.2015	
Aktywa finansowe (+):	
Pożyczki	
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności finansowe	
Pochodne instrumenty finansowe	
Pozostałe aktywa finansowe	
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 723
Zobowiązania finansowe (-):	
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	(26 278)
Leasing finansowy	(11 381))
Pochodne instrumenty finansowe	
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	
Ekspozycja na ryzyko stóp % razem	(35 936)

ANALIZA WRAŻLIWOŚCI NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

	Wahania stopy	Wpływ na wynik finansowy:		Wpływ na inne dochody całkowite:	
		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Wzrost stopy procentowej	1%	(305)	(291)		
Spadek stopy procentowej	-1%	305	291		

AKTYWA FINANSOWE NARAŻONE NA RYZYKO KREDYTOWE

	Nota	31.12.2016	31.12.2015
Pożyczki			
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności finansowe		79 309	60 012
Pochodne instrumenty finansowe			
Papiery dłużne			
Jednostki funduszy inwestycyjnych			
Pozostałe klasy pozostałych aktywów finansowych			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	18.1	1 712	1 723
Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń			
Ekspozycja na ryzyko kredytowe razem		81 021	61 735

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE NARAŻONE NA RYZYKO PŁYNNOŚCI

	Krótkoterminowe:	Długoterminowe:			Zobowiązania razem bez dyskonta	Zobowiązania wartość bilansowa
	do 12 miesięcy	1 do 3 lat	3 do 5 lat	powyżej 5 lat		
31.12.2016						
Kredyty inwestycyjne	2 738	5 214	3 282		11 234	10 400
Kredyty bankowe	18 471				18 471	18 471
Pożyczka WFOŚiGW	119	359	228		706	706
Pożyczki	-				-	-
Dłużne papiery wartościowe					-	-
Leasing finansowy	3 433	5 609	1 417		10 459	9 770
Pochodne instrumenty finansowe					-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	23 109	321			23 430	23 430
Ekspozycja na ryzyko płynności razem	47 870	11 503	4 927		64 300	62 777
31.12.2015						
Kredyty inwestycyjne	1 800	4 800	4 800	600	12 000	12 000
Kredyty bankowe	13 571				13 571	13 571
Pożyczka WFOŚiGW	10	359	239	109	717	717
Pożyczki	-				-	-
Dłużne papiery wartościowe					-	-
Leasing finansowy	3 199	6 701	2 286		12 186	11 381
Pochodne instrumenty finansowe					-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	15 981	321			16 302	16 302
Ekspozycja na ryzyko płynności razem	34 561	12 181	7 325	109	54 776	53 971

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część

41.3. Ryzyko stopy procentowej

W poniższej tabeli przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

31.12.2016	< 1 roku	1-2 lat	2-3 lat	3-4 lat	4- 5 lat		Ogółem
Oprocentowanie stałe							
Oprocentowanie zmienne							
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	3 097	2 507	2 769	1 293	104		9 770
Kredyt w rachunku bieżącym	9 338						9 338
Pozostałe kredyty krótkoterminowe	9 133						9 133
Kredyt inwestycyjny i pożyczka	2 519	2 580	2 579	2 626	800		11 106

31.12.2015	< 1 roku	1-2 lat	2-3 lat	3-4 lat	4- 5 lat		Ogółem
Oprocentowanie stałe							
Oprocentowanie zmienne							
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	2 868	3 378	2 924	1 097	1 114		11 381
Kredyt w rachunku bieżącym	13 561						13 561
Pozostałe kredyty krótkoterminowe	8 815						8 815
Kredyt inwestycyjny	1 810	2 410	2 400	2 400	2 400	600	12 020

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

42. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

GRUPA KAPITAŁOWA RAFAMET
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach PLN)

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zmienić wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom lub wyemitować nowe akcje. W roku 2015 roku oraz okresie porównawczym nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Zasady Grupy stanowią, by wskaźnik ten mieścił się w przedziale 20% - 35%. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych. Do wyliczenia zadłużenia Grupy nie uwzględniono zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów długoterminowych. Kapitał obejmuje kapitał własny należny akcjonariuszom jednostki dominującej pomniejszony o kapitały rezerwowe z tytułu niezrealizowanych zysków netto.

	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2015</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	29 577	26 278
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	46 383	28 650
Zobowiązania z tytułu leasingu	9 770	11 381
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 848	1 809
Zadłużenie netto	83 882	64 500
Kapitał własny	95 112	92 581
Zyski/straty aktuarialne	-1 183	-1 012
Kapitał razem	93 929	91 569
Kapitał i zadłużenie netto	177 811	156 069
Wskaźnik dźwigni	47,2%	41,3%

Na dzień 31.12.2016 r. oraz 31.12.2015 r. wskaźnik dźwigni Grupy znalazł się poza przedziałem 20%-35%.

43. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w etatach w Grupie w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku kształtowało się następująco:

	<i>rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016</i>	<i>rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015</i>
Zarząd Jednostki Dominującej	2	2
Zarządy Jednostek z Grupy	3	3
Administracja	40	42
Dział handlowy	30	28
Pion produkcji – pracownicy bezpośrednio produkcyjni	233	228
Pracownicy inżynieryjno -techniczny	144	136
Pozostali pracownicy działów pomocniczych	93	95
Razem	545	534

44. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Dnia 28.01.2017 roku Spółka otrzymała zamówienie od firmy TAMKAR INDUSTRIAL GRUP z Iranu na dostawę tokarki poziomej typu TCF200-3/2x8000mm o wartości 900 tys. EUR.

W dniu 15.02.2017 roku Spółka podpisała z bankiem PKO BP S.A. aneks nr 9 do umowy kredytu w formie linii wielocelowej w wysokości 15.000 tys. zł. Na mocy niniejszego aneksu zmieniony został okres jego wykorzystania, który upływa 15.02.2020r. Pozostałe warunki umowy nie uległy zmianie.

Po dacie bilansu nie wystąpiły inne istotne zdarzenia mające wpływ na wynik finansowy Spółki.

Podpisy Członków Zarządu

21.03.2017 r.	E. Longin Wons	Prezes Zarządu
21.03.2017 r.	Maciej Michalik	Wiceprezes Zarządu